

Értesítések

...ch Böske kézimunka-
...m ucca 16.

...p 2500 lejért urino
...város" jelige.

...horgonyzott lemez-
...hordót vennénk. Cim

...vállalat képviseletét
...városban készpénz és
...rendelkező 30 éves
...kereskedő. (Gép ki-
...dóban.

...önyv- és papirkeres-
...teljes berendezéssel
...árban külföldre való
...„Biztos jövő” jeligé-

...nálló jóforgalmu üz-
...állító urileánnyal ko-
...tatna. „Esetleg együt-
...kiadóba.

...készpénzzel jóforgal-
...záshoz társat keresek,
...vennék. „Rentabilis“

Golder

...ből lett nagystillű
...génye főlemelkedé-
...rene Nemirovskya
...utóbbi évek legna-
...i könyveinek
...136 lej.
...204 lej.

...ELET könyvosztá-
...ban.

ha

...g ilyen nagy-
...állitás a piacon

- két kötetben . . . 272 L
- Kisértetek az in- . . . 204 L
- r és tüzhely I. . . 340 L
- számár . . . 136 L
- Az örök sziget . . . 272 L
- nberek. Zsiga a . . . 435 L
- kötet . . . 40 L
- mint a halál . . . 45 L
- a, A pajtások. . . 45 L
- relus és az an- . . . 75 L
- sz. . . 35 L
- 102 L
- 10 L
- Ambrosine . . . 45 L
- Pillangó . . . 45 L
- n halász meséi . . . 95 L
- Jean Christop . . . 20 L
- k háza (füzve) . . . 44 L
- riismeret (füz.) . . . 44 L
- ismeret (kötv.) . . . 64 L
- elkü szerelem . . . 44 L
- fjukorom . . . 64 L
- au urból bacil- . . . 44 L
- a kód eloszlik . . . 50 L
- nagy vadász . . . 28 L
- sztojevskij: . . . 72 L
- ketben . . . 40 L
- k házából . . . 72 L
- négyszer . . . 17 L
- yából . . . 18 L
- lakóai, két köt. . . 36 L
- 30 L

...ható:
...yvosztályában
...vagy az összeg elő-
...mellett szállítunk.

...UJ KELETBEN

XIV. ÉVF. • 115. SZAM
Cluj—Kolozsvár, 1931
május 27 Szerda
5691 ÉV Szivan 11

Taxa postala
platite in numerar
No. 224.716-929.

Ara 5 lej

ZSIDÓ POLITIKAINAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Baron L. Pop (volt Brassal
ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Félévre . . . . . 600 lej
Negyedévre . . . . . 320 lej
Egy hónapra . . . . . 110 lej

KÜLFÖLDI

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Egy évre 10 dollár
Egy hóra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénznem)

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel

Dr. Fischer József diadalutja Máramaros-megye falvaiban Hatiegan miniszter válasza Jurca prefektus röpiratára

A kormánynak nincsen kifogása a zsidó lista ellen és
óhajtja, hogy a zsidóság parlamenti képviselőhöz jusson

Munteanu-Râmnic belügyi államtitkár biztosítja a Zsidó Párt részére a választási szabadságot

Cluj-Kolozsvár, május 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A távoli vidékek királyai és az önálló zsidó lista négy zsidó ellensége azzal próbálta meggyőzni a kormányt, hogy a zsidó lakosságot, hogy a kormány nyílt kihívásnak tekintse az ellenséges aktusnak fogja fel az önálló zsidó listát. Számtalanszor szövegeztük le, hogy úgy a kormány, mint az összes pártok vezetői tudatában vannak annak, hogy a zsidó lista ellen nem küzd, hanem önmaga mellett a zsidó lakosságot. Ugy Iorga miniszterrel, mint Argetoianu belügyminiszterrel, az Uj Kelet hasábjain is leszögezték, hogy a kormány szívesen látja a zsidó listát és maga is kívánja, hogy a zsidó lista képviselve legyen a parlamentben.

Ennek ellenére történt meg az, hogy Jurca máramarosmegyei prefektus jiddis nyelvű röpcédulákon „fihelyeztetett” a zsidó választókat, hogy a kormány ellenséges aktusnak tekinti a zsidó listát és baj lesz, ha nem a kormányra fognak szavazni. Ma délelőtt Kolozsváron tartózkodott dr. Hatiegan Gyula miniszter, a kormány egyik legszármottevőbb tagja, aki felkeresett dr. Klein Miksa, az önkormányzati Zsidó Párt ügyvezető alelnökét, panaszt tett előtte a máramarosi terror miatt. Hatiegan miniszter rosszallását fejezte ki a zsidó lista ellen nyilvánult terror miatt és az alábbi nyilatkozatot tette:

Hatiegan miniszter levele a Zsidó Pártnak

— Én a szabad választásokkal állok, és nem akarom, hogy a zsidó választások lesznek, ami természetesen vonatkozik a zsidó listára is. A kormány nem akarja gátolni a zsidó képviselőknek a parlamentben való bejutását és biztosak lehetnek, hogy mindegyikük oda szavazhat, ahová meggyőző ére irányítja. Klein Miksa dr. kívánságára Hatiegan miniszter írásban is választott a memorandumra, amelyet a Zsidó Párt ügyvezető alelnöke a választási visszaélésekről a miniszterhez küldött. Ez a levél, amelyet itt eredeti másolatban is közlünk, így szól:

PRESEDINTIA CONSILIULUI DE MINISTRII
Cabinetul Ministrului de Stat
Domnule Presedinte!

Relativ la memoriul inaintat va comunicati urmatorul: nu am nimic contra organizarii si candidarii pe liste proprii al partidului evreesc din Romania. Intrucat sunt cu trup si suflet pentru alegeri libere — aceasta libertate va fi garantata si pentru partidul evreesc.

Cu toata stima
Cluj, in 26. V. 1931.
dr. Iuliu Hatiegan.

Magyar fordításban a levél így hangzik: „Dr. Klein Miksa urnak, a Zsidó Párt alelnökének!

Az Ön által előterjesztett memorandumra a következőket közlöm: Nincs semmi kifogásom a romániai Zsidó Párt önálló listájának szervezkedése és jelölési ellen. Minthogy testben és lélekben a szabad választások mellett vagyok, ez a szabadság biztosítva lesz a Zsidó Párt részére is.

Teljes tisztelettel
Dr. Iuliu Hatiegan.

alábbi választ kaptam a belügyi alminisztertől:

— A kormány el van határozva arra, hogy a választások szabadságát a végsőig respektálja. Természetes, hogy ez a szabadság a Zsidó Párt listáira is vonatkozik, annál is inkább, mert a kormány egyenesen óhajtja, hogy a zsidóság parlamenti képviselőhöz jusson és semmi kifogása sincs az önálló zsidó lista ellen.

A belügyi államtitkár egyébként ígéretet tett arra, hogy körrendeletben fogja

PRESEDINTIA CONSILIULUI DE MINISTRII
CABINETUL
MINISTRULUI DE STAT

Domnule Presedinte!

Relativ la memoriul inaintat va comunicati urmatorul: nu am nimic contra organizarii si candidarii pe liste proprii al partidului evreesc din Romania. Intrucat sunt cu trup si suflet pentru alegeri libere — aceasta libertate va fi garantata si pentru partidul evreesc.

Cu toata stima

Cluj - 26 V 1931.

H. M. Klein

Hatiegan miniszter levele a Zsidó Párt alelnökéhez

Eddig szót Hatiegan miniszternek a levele, amely a legcsattanósabb válasz Jurca máramarosi prefektus röpiratára. De nem ez az egyetlen megnyilatkozás, ami a mai napon a Zsidó Pártnak a kormány részéről megnyilatkozott. Bukarestben küldöttség kereste fel Munteanu-Râmnic belügyi alminisztert, hogy tudomására hozza a Zsidó Párttal szemben megnyilvánuló terror-aktusokat. A küldöttség, amelynek tagjai Misu Stern, Sami Singer és Kasztner Rezső voltak, az

utasítani vidéki közegeit arra, hogy a Zsidó Párt részére is a propaganda legteljesebb szabadságát biztosítsák. Hiszünk, hogy e beszédes nyilatkozatok után a vidéki kiskirályok sem fognak többet terror kísérletekben a kormánnyal takarózni és a zsidó bérencék is abba fogják hagyni haza és kormánymentő bugalmukat. Az ország zsidósága pedig nem fog habozni ráutni a pecsétet a Zsidó Párt listájára, mert ellenkező esetben örökre lejártszáná a becsületét az összes itt élő népek előtt.

Románia zsidóságának körében bizonyára jó hatást fog kelteni a kormány exponenseinek nyilatkozata, amely nem jelent egyebet, mint azt, hogy a kormány is megbecsüli a zsidóságot, ha nem bocsátja magát áruba, hanem önzetesen és méltóságteljesen tud felsorakozni saját népi érdekeinek és jogainak védelmében.

Dr. Fischer József diadalutja Máramaros megyében

Amint az előre is várható volt, a Máramarosigeten megnyilatkozó terror és a zsidó bérencék aknamunkája hatástalanul pattant vissza a máramarosi zsidóság egységes falanján. Fischer József dr. az elmúlt hét szerdáján kezdte meg a megyében a propaganda útját és egy hét óta a máramarosi zsidóság állandó örömmünepet ült. A megye zsidó lakta falvai sorra adják tanujelét annak, hogy magukévé tették a Zsidó Párt célkitűzéseit és minden erejükkel támogatják a Zsidó Párt listáját.

A megyében egyetlen zsidó sem akad, aki más listára adná a szavazatát, valamennyien eggyek az önálló zsidó lista szeretetében, amelynek szimbóluma Fischer József dr., Máramaros nagymultu zsidó képviselője.

Egy hét óta Fischer József dr. ellátogatott a megye legtávolabbi zugába is. Nemesak a zsidó választók összessége, de a román parasztek százai is rajongó szeretettel és bizakodó reménységgel fogadták Máramaros volt zsidó képviselőjét, akinek a megye szegény lakossága nemzetiségi különbség nélkül olyan sokat köszönhet.

A román választók nagy része azzal akarta meghálálni Fischer József dr. szolgálatait, hogy a zsidó listára szavaz. Fischer József dr. minden faluban azzal választott erre a spontán ragaszkodásra, hogy a Zsidó Párt nem akar román szavazatokat, ajánlotta a parasztnak, hogy szavazzanak a kormányra, de biztosította őket arról, hogy ő román szavazatok nélkül is képviselni fogja a megye minden rétegének az érdekeit.

Fischer József dr. megyei körútjának részleteiről lapunk holnapi számában számolunk be.

Nem szervezik át a kormányt

Bucuresti-Bukarest, május 26. A Curenul a kormány átszervezéséről cikkez. A Neamul Romanesc kategórikusan megcáfolja ezeket a híreket és kijelenti, hogy Ghica külügyminiszter senkinek nem fogja átadni helyét. Ezzel szemben a Curenul fenntartja értesülését és azt állítja, hogy a távozó külügyminiszter helyét vagy Mitilineu, vagy pedig Iorga miniszterelnök foglalja el.

Már visszafizetik a felvett tantiémekeket

Bucuresti-Bukarest, május 26. Valcovici közlekedésügyi miniszter nyilatkozott a sajtó munkatársai előtt, amelyben nyilvánosságra hozta, hogy Capsa és Barasi-novici mérnökök, a CFR igazgatótanácsának volt tagjai, az államvasutak rendelkezésére bocsátottak összesen 865 ezer 140 lejt azoknak a tantiémeknek értékében, amelyeket mint a CFR igazgatótanácsának tagjai felvettek. Capsa ezzel kapcsolatban levelet intéz a miniszterhez, amelyben bejelenti, hogy ámbár a pért törvényesformák között vette fel, nem akarja magát nyilvános meghurcoltatásnak kitenni és amellett át is érzi annak szükségességét, hogy az ország nehéz helyzetét ezzel a gesztussal is támogassa. A miniszter kijelentette, hogy a CFR igazgatótanácsának összes volt tagjai ellen pert indít a felvett összegek visszafizetéséért.

SELECT MOZGÓ

Mai kezdettel

Harold Lloyd

kedvelt komikus egyetlen 931. évi darabja

Lábak előnyben

eddig nem látott szenzációs vigjáték

MEGINDULT...

Irta: dr. Bleicher Alfréd (Tövis)

Csodák napjára virradunk. Csudák rendítik meg mindennapi robottól, szenvedésektől megdermedt léleket. Mint hatalmas földrendés, mint a világtéremtés dörgő áradata, mint láthatatlan őserők megfélemlítő lángcsóvjája — megmozdult Románia zsidóságának szívdoibanása. Megrészegülten, csodába tárgult szemmel, kábult örömmel szívom magamba az újraébredt zsidó néplelek diadalát. Nem hittem, nem tudtam, nem láttam eddig a zsidó nép lelkét. A mult tradíciói lebéklyóztak, nem éreztem a történelem dübörgő szeke-reinek robozását — nem hittem a zsi-dóság reneszánszában...

Látom: Máramaros zsidó parasztjai, kézművesek és kereskedők vonulnak — együtt — hatalmas, sűrű oszlopokban az urnák felé... Látom a százezer zsidó kart egy lendületben — kezében a pecsét, — amint emelkedik és határozottan, biztosan, keményen rácsap a zsidó lista jelvényére. Vízión ez, de napok multán valósággá éled.

Ime a romániai zsidóság seregszemléje. Nincs kétség többé — ez a seregszemle csak diadallal kecsegtet. De legyen bármilyen a jelen választás eredménye a zsidóság seregszemléje bizonyosságát fog tenni a zsidó egységről. Tömör phalanx ez, melyet nem törhet át semmiféle intrika, önérdék vagy széthuzás. A zsidó egység megszületett, megvan és megmarad. Megindult az ár és soha ei nem apad.

Budapesten megnyílt a népszövetségi ligák uniójának kongresszusa

Budapest, május 26. A népszövetségi ligák uniójának kongresszusa vasárnap nyílt meg a magyar fővárosban. A magyar kormány képviselőiben Bethlen István miniszterelnök beszéddel üdvözölte a kongresszust. Hangoztatta, hogy a magyar kormány az unió napirendjén levő kérdések közül különösen nagy figyelmet kíván szentelni a kisebbségi probléma és a leszerelési ügy kongresszusi megvitatásának. Az ünnepi megnyitó ülés után megkezdtek az érdemleges tárgyalások az albizottságokban. A leszerelés propagálására és a nemzetközi együttműködés, valamint a Népszövetség aktuális kérdéseivel való tudományos foglalkozásra díjakat tűztek ki.

Budapest, május 26. A népszövetségi ligák uniójának delegátusai ma délelőtti kihallgatáson jelentek meg Horthy kormányzónál. Apponyi Albert mutatta be a fődelegátusokat, akik azután a delegációk többi tagjait bemutatatták.

Zsidó Párt -- zsidó ifjuság

Irta: DANZIG HILLÉL

Egymást kergetik a tudósítások: Kolozvár után Nagyváradon, Aradon, Szatmáron, Máramarosszigeten és Erdély összes centrumaiban a Zsidó Párttal egyidejűleg zászlót bontott a zsidó ifjuság. Erdély városai sorra alakulnak meg a Zsidó Párt ifjusági tagozatai és a választási kampánynak erős tengelyét képezi mindent az ifjuság. Minden nép, minden mozgalom és ideál a maga igazságának tekint, hogy az ifjuság az élő, eleven lelkiismeret. A zsidó népnél is áll ez a régi megállapítás, sőt fokozottabb mértékben, mint bárhol. Erdélyben is az ifjuság volt és lesz mindig a zsidó élet lendítő kerekere, minden zsidó megmozdulás döntő hatóereje. Az imperiumváltozás után, amikor a népi önrendelkezés jogi bázisán, az országreszben élő többi népkisebbségek megmozdulásával egyidejűleg, Erdély zsidó népe kibontotta a nemzeti regenerálódás, a népi megújulás zászlaját, amikor a zsidó terebélynek ezen elszáradt, korhadó ágán, új élet rügyei pattantak ki, — a zsidó ifjuság volt a mozgalomnak erőteljes, rendületlen bástyája és ennek az ifjuságnak a lelkesedése, népi öntudatossága dik-tálta a további fejlődés gyors tempóját. Tizenkét esztendő megpróbáltatásai, meddő kísérletezései, küzdelmei és ki-ábrándító csalódásai után, a mult és a

politikai adottságok logikus konzekven-ciája képpen megalakult a romániai zsidó ság önálló politikai szervezete: Románia zsidó népe kezébe vette önmaga sorsának irányítását. Mi sem természetesebb, mint hogy az az ifjuság, amely ezen tizenkét esztendő folyamán az élő zsidó lelki-ismeret volt, — részt kért a maga szá-mára a zsidó sors irányításában, abban a harcban, amelynek célja a zsidóság szebb és jobb jövőjének kivívása. Az ifjuságot nem hitva senki. Önként, egyedül saját lelkiismeretének parancsszavára jelent meg a Zsidó Párt soraiban, mert nyomban megérezte elhivatottságát és fel-ismerte azt az igazságot, hogy politikai szervezet, vagy bármely népi mozgalom nem élhet és nincs is létjogosultsága, ha nem áll mögötte: egy erőteljes és tette-rekés ifjuság. Ezt az erőteljességet és tette-rekéséget képviseli az Országos Zsidó Pártban: az Ifjusági Szekció.

a Zsidó Párt önkéntes harcosává szeg- jék. Ime: ez az ifjuság színylette meg leg fájdalmasabban az önálló népi politiká- nak hiányát, ez az ifjuság volt a sze- vedő hőse az elmúlt tizenkét esztendő meddő kísérletezésének, botlásainak kudarcainak. És így tovább: ez az ifju- ság szenvedett a zsidó iskola — és ne- vésügy rendezetlen volta miatt, ez az ifju- ság érezte leginkább a zsidó nép hon- lanságát az iskolák falai között és érez- tette árvaságát, amikor becsukták előtte kolozvári héber gimnázium kapuit. E az ifjuság viselte legfájdalmasabban a zsidó sors terhét és csapásait az egyet- meken és 12 évig ette ennek a sorsnak keserű kenyerét a Diákmenzákon. Ha ezek a sebek lüktettek fel, amikor Erdély zsidósága bátor elhatározottsággal lik- dáta a mult hiábavalóságait és kibor- totta az önálló zsidó politika zászlaját. A szervezett zsidó ifjuság egyedül és zá- rarlag: ettől a politikától várja ezeknek a sebeknek és sérelmeknek az orvoslását. Senki és semmi mástól. Ehhez igazán ne kell bővebb magyarázat.

Eddig az volt a természetes sorren, hogy a zsidó apák igényelték és megköt- telték gyermekeiktől, hogy teljesítsék kö- teltségeiket: szorgalmas és produktív emberré nőjék ki magukat. Most pill- natnyílva megfordult ez a sorrend. Ma ezek a gyermekek — a zsidó ifjuság lépnek a zsidó apák elé és igényelnek követelnek. Nem egyebet, mint azt, ho- gy a zsidó apák öntudatos harccal, zsi- gerincességgel és becsülettel szálljan- sikkra azokért az emberi jogokért, ame- lyek lehetővé teszik az ifjuság számára a bi- dogulás utját, amelyeknek révén az ifju- ság teljesítheti az apák igényeit és kö- telményeit, hogy hasznos, produktív nyelvezője legyen a társadalomnak és a zsi- közösségnek.

Eppen ezért az Ifjusági Szekció minden külön félreértés elkerülése vé- gére — nem csupán „végrehajtó eszköz” sze- pít tölti be a Zsidó Pártban. Szó szí- róla. Az Ifjusági Szekciónak megvan maga programatikuss bázisa. Ez a bázis valóban az élő lelkiismeret szerepét hivatását juttatja az ifjuságnak a Zs- idó Párt kereteiben. A speciális ifjusági nevelésügyi és kulturális követelmény- mellét az ifjuság egy minden tekintetben gerinces és öntudatos népkisebbségi po- litikai követel a pártvezetőségtől és a zsi- ság parlamenti képviselőtől. Az ifju- elsősorú feladatának fogja tekintni hogy felszinnen tartsa ennek a politikai nyilgyenes vonalát úgy a párt be- életében, mint külső megnyilatkozásai- ban.

A Zsidó Párt egyik illuztrális erde- vezetője mondotta legutóbbi nyilatkozat- ban, hogy a Zsidó Párt megalakulása az önálló zsidó lista a szabadság érze- váltotta ki a zsidóság tömegeiből. A Zs- idó Párt valóban egy öntudatos népkisebbs- nek szabadságáért és az élethez v- jogáért folytatott küzdelmének meghír- tése. És itt jussanak eszünkbe a zsi- ősök, akik ezt mondták, amikor elin- tak a szabadság utjára: binurenu u- kunenu neléch, ifjainkkal és véneink- együtt indulunk. A Zsidó Párt veze- kellő fontosságát és jelentőségét a tulajdonitsanak az Ifjusági Szekción- figyelembe kell vegyék és fel kell ka- ják — sőt elsősorban — az ifjuság sérelméit. Az ifjuság pedig olyan erő- kifejtésen, olyan munkaeredményt kell mutatson, amelynek természetesen leg- tosítja számára azt a szerepet, ame- hivatva van a zsidó népi politikában biztositják a maga speciális ifju- szempontjainak érvényesítését.

A szervezett zsidó nép és a szerve- zett zsidó ifjuság zászlóbontása egy új meghirdetése. A mi jelszavunk az ifju- szava, az Élet kinyilatkoztatása:

Am Jiszráél chájl! A zsidó nép él, akar — és győzni fog!

— Mérsékelt meleg idő várható. Budapesti jelentik: A meteorológiai szet időjárásprognóza szerint mérsé- ten meleg időjárás várható északke- légáramlásokkal. A hőmérséklet Buda- ten ma délelőn 26 fok Celsius volt.

— Macdonald rádióelőadást tartott békeről. Londonból jelentik: Macdon- az angol rádióban előadást tartott, an- ben a nemzetközi politikai megértés együttműködés szükségességét hangoz- ta. Rámutatott arra, hogy milyen ve- lyeket rejt magában a szélsőségek ke- revése, akik forradalmi uton akar- szakítani a multtal. Ő meg van győz- arról, hogy a jószándéku politikások mindig sikerülni fog a háborukat kiké- ni s a világot új utakon a boldogulás- vezetni.

Elhangzott

Bergner

Bucuresti-Bukar Kelet tudósítóját szovjetkémkedési bíróság már beféje és Turbatu ezredé zott. Mig a nagy é lott per vádbeszéd leteket tár föl a addig országszerte szervezkedés után csehivatalok. A b tudomására jutott a vidéki centrumo- ben és Csernovich- nista szervezkedés napokban országs- nista megmozdulás meg. A kommunis leleplezték. Szomb- ranca Bianu Jenő és Ionescu Criste mélyes vezetése kutatásokat foga eredményeként az leleplezték.

Merén-templ

A csernovici s alkalmával elfogot nista merényletek akadályozta meg restben letartoztat vallomásából meg- hogy junius elsej választások napján dulasat terveztek a amelyeknek során ellen követtek vol- zár beismerte az sokra vonatkozó szovjet központ k szervezetteknek.

Lázár Aron azt sonló merényletek városok kommunis- sításokat, de has- készített elő a sz Csehszlovákiában. gáriában és Görö más alapján a b értesítette a kör- tonsági hivatalait

A folyamatban eddig mintegy né- tent. A nyomozás hatóságok Kisene- tiben, Tighinában és az ország öss- ban folytatják a szervezkedés cent- és az organizáció volt. A szervezetr- berendezve Bukar- ben és itt állított

A nyomozás ad megtalálták a d most folyó komm- vádlottaihoz is. most leleplezett számosan foglalk tartóztatottak kö- keresztül vette Matta-féle kémse- ban a legnagyobb- zás közegei ismét- lémáját. Mindenki aki rendkívül so- a tárgyalást vez- a mai napig elr- elől. Salamon és megtagadták a v- zető elnök kérdé- hogy ki a No 10- alább ismertetté- tett egy magasá- tisztre. Nem mo- ez a grancsártis- Az országban- mozás során az- ennek a rejtélye- lyére és működés

MEGJELENT SALAMON LÁSZLÓ (SALLÓ TAMÁS) NINC S M Á S M E G O L D Á S

cimű tanulmányköte- te a nagy gazdasági és kulturális krízis problémáiról. Minden intellektuel- nek, minden a kor gyötörő problémáival foglalkozó embernek el kell olvasnia! **40 lej és portó** Utánvétellel küldi az Uj Kelet könyvostály.

Csak az szavazhat, aki kiváltja a választási igazolványát **Váltsa ki tehát minden zsidó a választási igazolványát** és szavazzon a) — (jelre

Elhangzott a vádbeszéd a kommunista kémkedési perben

Bukarestben újabb kommunista szervezetet lepleztek le, mely június elsejére templomokat akart robbantani a fővárosban

Az újabb letartóztatottak között állítólag megtalálták a No. 10-ét. Összefüggést sejtnek az újabb szervezkedés és a kémkedési ügy szereplői között

Bergner Imre 16-os szám alatt szerepelt Aradi Viktor feljegyzéseiben

Bucuresti-Bukarest, május 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti nagy szovjetkémkedési perben a bukaresti hadbírósa már befejezte a bizonyító eljárást és Turbatu ezredes vádbeszéde is elhangzott. Míg a nagy érdeklődés mellett lezajlott per vádbeszéde rendkívül érdekes részleteket tár föl a kémkedés részleteiről, addig országszerte már újabb kommunista szervezkedés után nyomoznak a sziguranca-hivatalok. A bukaresti sziguranca tudomására jutott, hogy Bukarestben és a vidéki centrumokban, különösen Kisenevben és Csernovicban nagyarányú kommunista szervezkedés folyik, amely a közeli napokban országszerte nagyobb kommunista megmozdulásokban nyilvánult volna meg. A kommunista mozgalom irányítóit leleplezték. Szombaton a bukaresti sziguranca Bianu Jenő sziguranca aligazgató és Ionescu Cristescu vezérfelügyelő személyes vezetése mellett különböző házkutatásokat fogantatosított, amelyeknek eredményeként az egész szervezkedést leleplezték.

Merénylettervek a bukaresti templomok ellen

A csernovicai szervezkedés leleplezése alkalmával elfogott levelezésből a kommunista merényletterveknek egész hosszú sorát akadályozta meg a sziguranca. A Bukarestben letartóztatott Lázár (Lazár) Aron vallomásából megállapította a sziguranca, hogy június elsejére, éppen az országos választások napjára nagyszabású megmozdulást terveztek a romániai kommunisták, amelyeknek során több fővárosi templom ellen követek volna el merényleteket. Lázár beismerte azt is, hogy a robbantásokra vonatkozó instrukciókat a bécsi szovjet központ küldte meg a romániai szervezeteknek.

Lázár Aron azt is beismerte, hogy hasonló merényletek elkövetésére a vidéki városok kommunista sejtjei is kaptak utasításokat, de hasonló megmozdulásokat készített elő a szovjet Jugoszláviában, Csehszlovákiában, Lengyelországban, Bulgáriában és Görögországban is. A vallomás alapján a bukaresti sziguranca leírta a környező államok állambiztonsági hivatalait is.

Negyven letartóztatás

A folyamatban levő nyomozások során eddig mintegy negyven letartóztatás történt. A nyomozás országszerte folyik és a hatóságok Kisenevben, Csernovicban, Báltiben, Tighinában, Galacon, Temesváron és az ország összes nagyobb centrumában folytatják a letartóztatásokat. A szervezkedés centruma Bukarestben volt és az organizáció főnöke: Lázár Aron volt. A szervezetnek titkos nyomdája volt berendezve Bukarestben, a Tei városrészben és itt állították elő az instrukciókat.

Megtalálták a No 10-et?

A nyomozás adatai során a hatóságok megtalálták a dolgok összefüggését a most folyó kommunista kémkedési per vádlottaihoz is. Megállapították, hogy a most leleplezett sejték tagjai között is számosan foglalkoznak kémkedéssel. A letartóztatottak között ketten hosszú időn keresztül vettek részt a Salamon- és Matta-féle kémsejtékben. Ezzel kapcsolatban a legnagyobb titokban folyó nyomozás közegei ismét felvetik a No 10. problémáját. Mindenki tudja, hogy a No 10., aki rendkívül sokat foglalkoztatta magát a tárgyalást vezető hadbírósgot is, mind a mai napig elrejtőzködött a hatóságok elől. Salamon és Varzaru kategórikusan megtagadták a választ a tárgyalást vezető elnök kérdéseire arra vonatkozólag, hogy ki a No 10. Turbatu ezredes a per alább ismertetett vádbeszédeben célzást tett egy magasállású grancisár katonatisztra. Nem mondta azonban azt, hogy ez a grancisártiszt a No 10-zel azonos.

Az országban teljes elánál folyó nyomozás során azonban fény fog derülni ennek a rejtélyes tízes számnak személynéire és működésére is. A bukaresti sajtó

megállapítja, hogy a hatóságok komoly veszedelmet háritottak el akkor, midőn az újabb szervezkedés leleplezésével elejét vették a június elsejére tervezett bombamerényleteknek.

Turbatu ezredes vádbeszéde

Mindenestre érdekes képet nyújt, különösen a külföld számára, hogy míg a bukaresti hadbírósa tárgyalótermében nagy tüzzel folyik a vád- és védelem össze csapása, addig az állambiztonsági hatóságok már újabb és veszedelmesebb kommunista leleplezéseket eszközölt. A hadbírósa előtt Turbatu ezredes másfél napig tartó beszédben tárta fel a szovjet kémszervezet legkisebb sejtjének működését is. Előbb azzal a munkával foglalkozott, amely Salamon mérnök és Averbuch, valamint az ő sejtjeikhez tartozó Verzaru őrnagy és társai, a különböző állambiztonsági hivatalok tisztviselői folytattak és ismertette elsősorban Salamon mérnök szerepét, aki európai felkészültségű intellektuel és rendkívül nagy becsben áll a szovjetközpont előtt. A hadbíró-ezredes a maximális büntetés kirovását kérte Sala-

monra, majd drámai színekkel festette meg Verzaru őrnagy szerepét, aki mint a hadsereg aktív katonatiszta a legnagyobb bűncselekményt követte el, amely katonatiszt által csak lehetséges: hazárulást. Verzaru őrnagy ellen is a maximumot kérte a hadbíró-ezredes.

Kalistról még nem tudják, hogy hol született...

Ezután a Manhoffer csoportról beszélt Turbatu ezredes, melynek tagjai Kalis, Hruska és ennek fia voltak. Manhoffer in cunctumatiam kéri a maximumra ítélni, majd Kalis szerepével foglalkozik, aki olyan zavaros és ellentmondó vallomásokot tett a hadbírósa előtt, hogy még ma sem tudják születési helyét. Kalis magas összeköttetésekkel rendelkező ember volt, aki mindennel foglalkozott: butorvásárlásoktól kezdve egészen tiszti áthelyezéséig. Ebből a célból nagy összeköttetései voltak Kalisnak. Egyéb képességei közé tartozik az is, hogy kitűnően tudta hamisítani a főhadiszállás parancsnokának aláírását. Kalis rendkívül nagylábon élő ember volt és így magához tudta vonni

azokat a katonatiszteket is, akik a kémszervezet céljaira információkkal tudtak neki szolgálni.

Hruska mérnök sir...

Hruskával foglalkozik ezután, aki azonkívül, hogy maga is kém volt, azt a bűnt követte el, hogy fiát, Hruska hadnagyot bevonta a kémszervezetbe és ezáltal tönkretette a karrierjét.

Mikor az ezredes ehhez a részhez ért, az öreg mérnök szeméjébe emelte zsebkendőjét és sirva fakadt. A jelent mély benyomást gyakorolt a terem hallgatóságára. Eután a Klauda—Matta-csoport működését ismerteti. Matta közvetítésével Aradi Viktor érintkezett a kapott Béccsel, ahonnan működését finanszírozták.

A teremben zaj és mozgás támad.

Elnök: Királyi ügyész ur, kérem hallgasson el, mert a hallgatóságból valaki beszélni akar.

Az elnök megjegyzésére támadt derültég után elült a zaj a teremben.

Aradi és Bergner

Aradi Viktor büne az, hogy a bécsi központnak információkkal szolgált. Aradi kulturált ember és publicisztikai működése a határon kívül is ismert. Mint meggyőződéses kommunistát ismerik és a kolozsvári hadbírósa két és félévvel ezelőtt csak komoly politikai személyiségek tanuvalomásai után mentette fel. Aradi Sajtót vette maga mellé segítségül. Számokkal látta el mindazokat a személyeket, akikkel összefüggésben volt. Sajtó a 15-ös, Bergner pedig a 16-os számot viselte. Majd néhány levelet olvas fel a királyi ügyész, amelyekkel bizonyítani akarja Aradinak Bergnerrel és Sajtóval való összefüggését.

A vádbeszédek után a védőbeszédet vették kezdetüket, amelyek még folynak. Itélet a hét végére várható.

Hargitay Bertalannak, az Erdélyi Bank vezérigazgatójának ajánlották fel a kolozsvári kamara szenátori mandátumát, aki azonban nem fogadta el a jelölést

Cluj-Kolozsvár, május 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint ismeretes, az érvényben lévő választójogi törvény értelmében a kereskedelmi és iparkamarák bizonyos számú szenátort választanak saját tagjaik köréből. Minden körlet két-két szenátor választására jogosult, egyet a kereskedelmi, egyet pedig az ipari szekció részéről. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara választási körletéhez tartozó kereskedők egy tekintélyes csoportja, amelyben Kolozsvár, Arad, Nagyvárad és Szatmár legelőkelőbb kereskedői és

bankemberei vesznek részt, akciót indítottak, amelynek célja, hogy a kolozsvári kamara kereskedelmi szekciójának szenátori mandátumára Hargitay Bertalant, az Erdélyi Bank vezérigazgatóját jelöljék, akit mint a legképzettebb gazdasági szakemberek egyikét a legalkalmasabbnak találtak arra, hogy az erdélyi kereskedelem érdekeit a szenátusban képviselje. Az akció a legnagyobb sikerrel kecsegtetett, mert Hargitay vezérigazgató köré kétségteletlenül a választásra jogosult kereskedők és bankemberek óriási

többsége vonult volna fel. Az akciónak azonban félbe kellett maradnia, mert Hargitay vezérigazgató mihelyt értesült a tervről, azonnal felkérte a kezdeményezőket, hogy ezalkalmmal tekintsenek el a jelöléstől, mert semmi körülmények között sem állana módjában azt elfogadni. A Kamara kereskedő tagjai sajnálkozással vették tudomásul Hargitay Bertalan megmáshatatlann elhatározását és így a választási akciót nem folytatják tovább ebben az irányban.

Elhelyezték dr. Dunca Gerőt a fekete-szesz-nyomozás éléről?

Igazságügyminisztériumi rendelet értelmében állítólag dr. Puscariu törvényszéki bíró veszi át a feketeszesz-nyomozás aktáit. Dr. Dunca Gerő jelentéstétel végett Bukarestbe utazott

Cluj-Kolozsvár, május 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A feketeszesz panama kolozsvári nyomozásának szenzációjaképpen ma délelőtt az a hír terjedt el a kolozsvári törvényszék folyosóin, hogy egy igazságügyminisztériumi rendelet elhelyezte dr. Dunca Gerőt a feketeszesz-nyomozás éléről és helyébe dr. Puscariu törvényszéki bírót delegálta. A hír annál is inkább nagy feltűnést keltett, mert tudvalevő, hogy az egész Erdélyre kiterjedő feketeszesz-nyomozás szálai dr. Dunca Gerő kezeiben összpontosulnak, aki hónapok óta tartó működése alatt, mindenféle szempontból szakértőjévé lett a feketeszesz-panama labirintusának.

Autentikus helyről nyert értesülésünk szerint dr. Dunca Gerő hétfőn este Bukarestbe utazott, hogy a való tényállásról személyesen szerezzen meggyőződést. Arról az Uj Kelet is hírt adott, hogy dr. Dunca Gerő a feketeszesz-vizsgálat egyik igen kényes dossziéját másolatban az igazságügy-

minisztériumnak megküldötte, hogy a nyomozás érdekében a bukaresti hatóságok eszközöljenek az ügyben kihallgatásokot. Egyes verziók szerint a vizsgálóbíró által felterjesztett dossziében foglalt adatok tették szükségessé azt, hogy a III. vizsgálóbírói iroda mellé dr. Puscariu bírót delegálják. Dunca vizsgálóbíró egyébként az elmúlt napokban két távirati rendelke-

zést is kapott, egyet Argetoianutól, a másikat a pénzügyminisztériumtól, amelyekben a feketeszeszvizsgálatra vonatkozó jelentéstétel céljából Bukarestbe rendeli.

Dr. Puscariu vizsgálóbíró a sajtó munkatársai előtt kijelentette, hogy egyelőre még nincsen tudomása arról, miszerint ő fogja átvenni a feketeszesz-nyomozás aktáit.

Rövidesen aktuális lesz az Angol Bank kamatlábának újabb leszállítása

London, május 26. Rövidesen aktuális lehet az Angol Bank hivatalos kamatlábának újabb leszállítása arra az esetre, ha a Banque de France csökkenené a kamatlábat.

Németország ilyirányú szándékairól még eddig elentétes hírek voltak forgalomban s hivatalos helyen nem nyi-

latkoznak. Párizs, május 26. A látra szóló váltók kamattétele 1 és egynegyed százalékról 1 és egyharmad százalékra csökkent.

A napipénz kamatlába megmaradt 1 és öttizenhatod százaléknak.

Az Országos Zsidó Párt választási frontján

A Zsidó Párt szatmári, bánffyhungyadi és ugosi propagandája

Sátmar-Szatmár, május 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap érkezett Szatmárra dr. Kertész Jenő, a szatmári zsidó lista vezetője, Schwarz Jakab, a Zsidó Párt közismert vezetőegységének, valamint az ifjusági szekció egyik kolozsvári kiküldöttjének kíséretében.

A Zsidó Párt vezetői szűkebbkörű megbeszéléseket folytattak a szatmári zsidóság vezetőivel s a zsidóság különböző rétegeinek képviselőivel. Ezen a megbeszéléseken általánosan megállapították, hogy a szatmári vármegyei zsidóság zart sorokban áll a Zsidó Párt zászlója mögött és minden jel arra mutat, hogy a zsidó népek ezen értékes rétege csattanásra feleletet fog adni azoknak, akik az ország akármelyik részén meg akarják akadályozni a szabad vélemény nyilvánításában és jogainak gyakorlásában.

A Zsidó Párt és az önálló zsidó lista aproposjából elcsendesültek és megszüntek azok a hatalmas ellentétek, amelyek a hitközségi életben oly ádáz harcokat váltottak ki Szatmáron. A Zsidó Párt köré vallási és világnézeti felfogásra való tekintet nélkül tömörült Szatmár zsidósága, kezdve a chszid-tömegektől, egészen a haladó zsidóság táboráig.

Dr. Kertész Jenő és Schwarz Jakab tárgyalásai a zsidóság vezetőivel biztos eredményeket termeltek ki s ezeknek jegyében egységesen indult Szatmár zsidósága a választási küzdelemben. Ezzel egyidejűleg a szatmári zsidó ifjuság lelkes tábora is megmozdult a Zsidó Párt és az önálló zsidó lista érdekében, ugyancsak a legtökéletesebb harmónia jegyében. Vasárnap este megalakult Szatmáron is a Zsidó Párt ifjusági szekciója, amelyben a zsidó ifjuság összes szervezetei és összes rétegei foglalnak helyet. Egy ideiglenes szervező bizottság látja el az ifjusági szekció vezetését, amelynek névsorát lapunk legközelebbi számában fogjuk közölni. Az ifjuság a hétfői naptól kezdve uccákról-uccákra járja be Szatmár városát, felkeresi a zsidó választókat s ily módon bonyolítja le a leghatalmasabb formában a választási kampányt. A szatmári zsidóság egysége s az ifjuság lelkes tetteirészsége, munkaképessége remélhetőleg méltó eredményt fog kitermelni a választások napján, amikor is minden hatósági pressziótól függetlenül, egyedül saját lelkiismeretére hallgatva, fog megnyilatkozni minden zsidó az Országos Zsidó Párttal szemben.

Lugoson lelkes munka folyik

Lugos, május 26. Lugoson vállvetett,

Jantzen Fürdőruhák megérkeztek
SCHUSTER EMIL
Cluj, Fötér

Kereskedők!

A csernói MUSCATBLIT és GÖTTLIEB féle „LUX” harisnyia és kötöttáru

En-gros
lerakatol létesített

CLUJ, Cal. Reg. Ferdinand 35. sz. alatt (Urania palota), ahol szükségletét gyári áron fedezheti

lelkes munka folyik a Zsidó Párt listájának sikere érdekében. A zsidók ezáltal minden elkülönítő világnézeti és felekezeti momentumot félretettek és a munka jegyében egyesültek. A munka élén dr. Sebestyén Lipót, dr. Dobó Jenő és dr. Deutsch Mór állanak, akik

Zsidó választó polgárok figyelmébe!

A Zsidó Párt végrehajtó bizottsága felszólítja a zsidó választókat, hogy választási igazolványaikat haladéktalanul váltsák ki a járásbírósnál. A végrehajtó bizottság dr. Schreiber István kolozsvári ügyvédet bízza meg, hogy a felmerült nehézségeknél a választók segítségére legyen. Dr. Schreiber István naponta inspekción tart a járásbírósnál és minden zsidó választó bizalommal fordulhat hozzá.

A bánffyhungyadi választási propaganda

Huedin-Bánffyhungyad, május 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap lezajlott választási nagygyűlésen dr. Erdélyi Dávid, a bánffyhungyadi Zsidó Párt tagozatának elnöke tolmácsolta a pártvezetőség előtt a bánffyhungyadi zsidóságnak azt az óhaját, hogy szeretné üdvözölni körében dr. Fischer Tivadart, az Országos Zsidó Párt elnökét és megalakítóját. Dr. Fischer Tivadar készséggel tett eleget bánffyhungyadi párthívei kérésének és délután három órakor Somogyi Miksa, dr. Spitzer József és dr. Erdélyi Dávid társaságában Bánffyhungyadra utazott.

ezen a héten bejárnak a Lugos környékbeli nagyobb városokat Farsádot, Karánsebest és Orsovát, ahol nagygyűléseken fogják a zsidóságot kötelességre teljesítésére buzdítani. A hangulat egyébként a Délvidék e részén lelkes és fölötté bizakodó.

A városban nem számítottak Fischer Tivadar dr. érkezésére, mert a délelőtti folyamán olyan értesítés jött Bánffyhungyadra, hogy Fischer Tivadar dr. nem jön. A pártvezér érkezése annál inkább nagy lelkesedést váltott ki a zsidóság között és félóra sem kellett ahhoz, hogy a zsidóság apraja, nagyja felvonuljon a zsidó templom udvarára, ahol frenetikus ünneplésben részesítették a megjelenteket.

Dr. Erdélyi Dávid eljenzése közepette nyitotta meg a gyűlést és üdvözölte dr. Fischer Tivadart. Majd felkérte Spitzer József dr.-t, hogy mint

a végrehajtó bizottság tagja, ismeresse Bánffyhungyad zsidósága előtt a Zsidó Párt programját. Spitzer József dr. lenyűgöző erejű, hatalmas beszédben vázolta fel a Zsidó Párt programját és szólított fel minden zsidót arra, hogy választói igazolványának kiváltásával ne késlekedjék és szavazataival járuljon hozzá a Zsidó Párt választási sikeréhez. Az óvációval fogadott beszéd után Somogyi Miksa, a kolozsvári lista második jelöltje tartotta meg program beszédét, amelyben a zsidó kereskedelem és iparosság nehézségeiről beszélt, hangsúlyozva, hogy a Zsidó Pártnak elsősorban kötelessége a zsidó ipari és kereskedelmi érdeket megvédeni a parlamentben.

Az általános tetszéssel fogadott beszéd után frenetikus ünnepletés közepette dr. Fischer Tivadar emelkedett szólásra. Utalt arra a zsidó együttérzésre, melyből a Zsidó Párt megszületett és amely lehetővé teszi a párt vezetői számára, hogy lelkes propaganda munkájukkal vigyék előre a Zsidó Párt ügyét. Majd logikus okfejtéssel magyarázta meg, hogy miért kellett megalakulnia a Zsidó Pártnak, hogy melyek azok a gazdasági, kulturális és politikai okok, amelyek miatt a zsidóság egyetlen más pártra, mint a Zsidó Pártra nem bízhatja jövőjének irányítását.

A pártelnök beszédét percekig tartó éljenzés és ünnepletés fogadta. Utána Löb, a bánffyhungyadi zsidó ifjuság reprezentánsa, intézett lekes beszédet a megjelentekhez, majd a bánffyhungyadi zsidóság törhetetlen ragaszkodásáról biztosította a párt megjelent vezetőit. Dr. Erdélyi Dávid lelkes ünneplés közepette zárta be a gyűlést, mely maradandó emléke lesz a bánffyhungyadi zsidóság életének.

Máramaros

Sza
ok

A máram

Sighet-Máramaros
Uj Kelet tudósítójától. Hétfő este a Zsidó Párt, a marosszigetre érkező bányai főrabbi, a sodik helyezettje, elutasította a Zsidó Párt gyűlésre vonatkozó sal, hogy az Uj híreket közöl, an érdemel meg. A megakadályozták máramaros zsidó utján hozta közli lista győzelme a ságnak épüget minden retégének

Nem en

A zsidóság kö nagyobb felhábo tény, hogy amikor főrabbi autón el határánál feltarték folytatni utjának akadályozták ban, a főrabbi k dului és csak ho sikerült kieszköz engedélyezték a hagnását.

Szabad

Cluj-Kolozsvár, tudósítójától.) Sz maroszigeti indok nélkül két kenyérét, ma dél helyezették. Megirt rendőrség egy o le, amelyet előszirt, másodszor pe kítétel sem volt ségi eljárást ind Kelet szerkesztős két illegális let nyomban távirati miniszternél és e ban interveniált igazgatóságon Sc badon bocsátása Tegnep Kasztn munkatársa Buk meggyújtották jelentést tegyer társról. Munteanu titkárl felháborod munkatársának l nal táviratot meg szigeti hatóságok az Országos Zsid vezető alelnöke, a lapunk más helye

felkereste Hati akivel történt Zsidó Párt nevé Dezső letartózt gan miniszter alelnökének ig telefonon fog colt újságíró Ezeknek az int a hatása. Schön

A máram

Tegnep még n nak a máramaros lét, akik az orsz érdekeivel szem lanatnyi és szem voltak a zsidó l tuk ezeknek a m fizetett zsidókna reményben, hogy ra ébrednek s attól, hogy az or ménye előtt örö Amit Jurca pref az akármennyire véve érthető. Er fektus meggyöz ember, aki mind pártja listájának azért érthető a

Feloszlatták a nagyváradi városi tanácsot

Sorra oszlatják fel a városi tanácsokat

Oradea-Nagyvárad, május 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Kedden délelőtt a nagyváradi prefekturára távirati miniszteri rendelet érkezett, amely indokolás nélkül elrendeli a nagyváradi városi tanács feloszlását. A rendelet óriási feltűnést keltett Nagyváradon és fokozták az izgalmat a délután négy órakor történt hivatalos beiktatás drámai részletei. Nicolae Constantiu vármegyei delegált prefektus a kezében lévő felfüggesztő táviratról értesítette azokat, akiket a kormány az interimár bizottságba kinevezett. A bizottság elnöke dr. Sofronie György volt liberális prefektus, dr. Petriciu Kornél, dr. Dinu Goldau, Joanovici, Anghelescu Dumitru, Ma-

noile Samoil és Wasserstrom Sándor. A kisebbségeket egyedül a zsidópárti Wasserstrom Sándor képviseli az interimár bizottságban. Délután négy órakor a vármegyei prefektus az interimár bizottsággal megjelent a városházán, ahol dr. Egri polgármesternek tudomására hozták, hogy át kell adnia hivatalát az interimár bizottságnak. Egri tiltakozását jelentette be a városi tanács feloszlása ellen. Kijelentette, hogy nem hajlandó átadni hivatalát és a felfüggesztést törvénysértésnek tekinti. Hangsúlyozta, hogy csak az erőszaknak enged és kijelentette, hogy Nicolae Constantiu delegált prefektus jelentését is erőszaknak tekint.

A nagyváradi lapok annak tulajdonítják a városi tanács feloszlását, hogy a belügyminisztériumot Nagyváradról egy informálták, miszerint a városi tanács egy politikai párt kezében van. Tegnep éjjel egyébként Timponeru közigazgatási felügyelő Váradra érkezett, a városi közigazgatás kontrollját megejteni, egyelőre azonban nem volt hajlandó nyilatkozni az újságírók előtt.

Egyidejűleg a nagyváradi városi tanács feloszlásával, a kormány rendeletileg a ploesti, dambovitai és még több régi város tanácsát is feloszlatta. Autentikus helyről eredő információk szerint rövidesen sor kerül a bukaresti tanács feloszlására is.

Moszkvában hozzáfogtak az új ötéves gazdasági terv kidolgozásához

Fantasztikus termelési számadatokat tartalmaz az új terv

London, május 26. Moszkvai jelentés szerint a szovjet bizik abban, hogy az ötéves gazdasági tervet már négy év alatt megvalósítja s ezért hozzáfogtak az újabb ötéves terv kidolgozásához. Az új terv fantasztikus termelési számadatokat tartalmaz. Így 150 millió tonnára kívánja fokozni a petróleum-termelést és az évi termelt szénmennyiségnek is el kell érnie 1937-ig a 450 millió tonnát. Molotow a terv ismeretése kapcsán be fogja jelenteni, hogy a szovjetunió termelése néhány éven belül felül fogja mulni a nyugati kapitalista államok produktóját.

Kétségtelen tény, hogy abban az esetben, ha a fenti kissé fantasztikusnak tetsző számadatokat csak részben is realizálnának — s ebben nincs okunk kételkedni, — egy a jelenlegi európai

válság még sokkal halálosabb sebeket fog kapni, mint amilyenek ma teszik elviselhetetlenné a vele járó szenvedéseket.

Ha Oroszország industrializálásának hallalán szenvedések és embertelen viszonyok között végbemenő folyamata végbemegy, — ugy az államkapitalizmus eszközeivel rendelkező szovjetnek minden lehetősége meg lesz arra, hogy mint végtelenen komoly versenytárs lépjen fel a nyugati kapitalista államok ipari termelésével szemben. Ebben az esetben Oroszország megszűnik kimondottan agrár-állam lenni s belép az ipari államok sorába.

Ennek a lehetőségnek a realizálása azonban nemcsak Európa politikai és

szociális arculatának lényeges megváltozást fogja maga után vonni, de valószínű, hogy Oroszországon belül is nagy politikai eltolódásokat fog okozni. Fejlett ipari államokban ugyanis lehetetlen évtizedekig a politikai terror uralmát fenntartani s így valószínű, hogy az öt, helyesebben a tíz éves gazdasági terv megvalósulása, helyesebben — részleges megvalósulása a munkásdemokrácia visszaállítását fogja eredményezni.

Egyébként a fenti fantasztikus termelési számadatokat nem annyira a reális lehetőségeket igyekeznek dokumentálni, hanem inkább propaganda-illetéleg mumus akar lenni a kapitalista államok tőkésai és részben munkássága felé.

Máramarosszigeten betiltották a Zsidó Párt gyűlését

Szabadlábrahelyezték az Uj Kelet ok nélkül letartóztatott munkatársát

Önmagukat leplezték le a máramarosi zsidó gyászvitézek, akik felcsaptak Mózes vallásu románok

A máramarosi zsidóság megvetéssel sújta a bérencek aknamunkáját

Sighet-Máramarossziget, május 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A máramarosi terror újabb felháborító eseményt termelt ki. Hétfő estére négygyűlést hívott össze a Zsidó Párt, amely alkalomból Máramarosszigetre érkezett dr. Krausz nagybányai főrabbi, a szigeti zsidó lista második helyezettje. A prefektus azonban elutasította a Zsidó Párt kérvényét a négygyűlésre vonatkozólag, azzal az indokolással, hogy az Uj Kelet olyan cikkeket és híreket közöl, amelyeket „ő igazán nem érdemel meg”. A bányai főrabbi, miután megakadályozták, hogy beszélhessen a máramarosi zsidóság tomegeihez, röpirat útján hozta köztudomásra, hogy a zsidó lista győzelme a vallásos ortodox zsidóságnak épügy érdekében, miként a zsidóság minden rétegének.

Nem engedik elutazni a főrabbit

A zsidóság körében azonban a legnagyobb felháborodást váltotta ki az a tény, hogy amikor dr. Krausz nagybányai főrabbi auton elhagyta Szigetet, a város határánál feltartóztatták és nem engedték folytatni útját. Miután csendőr szurok akadályozták meg a város elhagyását, a főrabbi kénytelen volt visszafordulni és csak hosszas intervenciók után sikerült kieszközölni, hogy a hatóságok engedélyezzék a főrabbinak a város elhagyását.

Szabadlábrahelyezték Schön Dezsőt

Cluj-Kolozsvár, május 26. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Schön Dezsőt, az Uj Kelet máramarosszigeti tudósítóját, aki minden indok nélkül két napig ette a rendőség kegyelme, ma délután végre szabadlábra helyezték. Megirtuk, hogy Schön Dezsőt a rendőség egy olyan cikkért tartóztatta le, amelyet először is nem Schön Dezső írt, másodsor pedig egyetlen egy olyan kitétel sem volt benne, amely a rendőségi eljárást indokolhatta volna. Az Uj Kelet szerkesztősége, amint munkatársának illegális letartóztatásáról értesült, nyomban táviratilag tiltakozott a belügyminiszternél és előbb szóban, majd írásban interveniált a kolozsvári tartományi igazgatóságon Schön Dezső azonnali szabadon bocsátása érdekében.

Tegnap Kasztnér Rezső, az Uj Kelet munkatársa Bukarestbe utazott, hogy a belügyminisztériumban személyesen is jelentést tegyen az illegális letartóztatásról. Munteanu-Râmnic belügyi államtitkár felháborodva értesült az Uj Kelet munkatársának letartóztatásáról és azonnali táviratot menesztett a máramarosszigeti hatóságokhoz. De akcióba lépett az Országos Zsidó Párt is, amelynek ügyvezető alelnöke, dr. Klein Miksa, mint azt lapunk más helyén jelentjük,

felkereste Hatiegan Gyula minisztert, akivel történt beszélgetése kapcsán a Zsidó Párt nevében panaszt tett Schön Dezső letartóztatása miatt is. Hatiegan miniszter a Zsidó Párt ügyvezető alelnökének ígéretet tett arra, hogy telefonon fog intézkedni a meghurcolt újságíró szabadonbocsátásáról.

Ezeknek az intervencióknak meg is lett a hatása. Schön Dezsőt, aki két napot

A máramarosszigeti zsidó gyászvitézek

Tegnap még nem akartuk kiírni azoknak a máramarosszigeti zsidóknak a nevét, akik az ország egész zsidóságának érdekeivel szembehelyezkedve, olesó pillanatnyi és személyes előnyökért készek voltak a zsidó listát elárulni. Nem akartuk ezekben a megtévedt és részben megfizetett zsidóknak a nevét kiírni abban a reményben, hogy időközben jobb belátásra ébrednek s megkímélnék bennünket attól, hogy az ország egész zsidó közvéleménye előtt örökre megbélyegezzék őket. Amit Jurca prefektus Máramarosban tett, az akármennyire is felháborító, alapjában véve érthető. Érthető azért, mert a prefektus meggyőződéses és hűséges pártember, aki mindenáron biztosítani akarta Pártja listájának sikerét. De legfőképpen azért érthető a prefektus szerepe, mert

De itt nem állottak meg a máramarosi hatóságok. Tegnap váratlanul megjelent a rendőség a Hiasz kivándorlási iroda helyiségében, amely köztudomáslag az amerikai zsidóság intézménye és ez a tény komoly jogi komplikációra adhat alkalmat. A rendőség emberei választási röpiratok után kutattak a Hiasz irodájában, de ambíciójuk ellenére is, kénytelenek voltak eredmény nélkül távozni.

Lázár Illésre rálóttak a csendőrök

Egyébként a hatósági terror kiterjeszkedik az összes ellenzéki pártokra. Vasárnap délelőtt dr. Lázár Illés, a nemzeti parasztpárt listavezetője propaganda útján Dragomérfalvára érkezett. Itt a csendőrmester feltartóztatta Lázár Illést, aki azonban nem volt hajlandó meg hajolni az őrmester ur parancsa előtt. A buzgó katona erre kétszer Lázár Illés után lőtt fegyverével és csendőri fedezettel bekísérte Szigetre. A nemzeti parasztpárt listavezetőjét délutánig fogvatartották Szigeten. Amikor szabadlábba bocsátották, megjelent a Korona szálloda erkélyén és még mielőtt megakadályozhatták volna, rövid, de annál gyűjtőbb beszédben közölte a hírtelen egybegyűlt néptömegnek, hogy a dragomérfalvi csendőrmester kétszer utána lőtt, mint egy utolsó kutyára.

töltött el a rendőség fogdáiban, hétfőn délután a szigetszabónok elé idézték és eléje tettek egy előre elkészített deklarációt, hogy írja alá. Ez a deklaráció az alábbi három pontból áll:

1. Elismerése annak, hogy a rendőrségen nem bántották.
2. Nyilatkozat arról, hogy az inkriminált cikket nem ő írta és
3. Elismerése annak, hogy a máramarosszigeti rendőrségnek elővezetési parancs van a birtokában ellene a brassói törvénytől.

Ennek a 3-ik pontnak az a histórikuma, hogy Schön Dezső ellen sajtóvétségéből kifolyólag eljárás folyik a brassói törvénytől. A brassói törvénytől vagy három héttel ezelőtt elővezetési parancsot küldött a máramarosszigeti rendőrségnek, hogy a május 9-re kitűzött tárgyalásra Schön Dezsőt vezessék elő. Minthogy ebben az időpontban Schön Dezső Felsővisón tartózkodott, az elővezetési parancsot természetesen nem lehetett végrehajtani és az egyuttal el is vesztette aktuálisát egészen az új tárgyalás időpontjáig. Amikor azonban a Zsidó Párt máramarosszigeti megbízottai a rendőrségen érdeklődtek Schön Dezső letartóztatásának okairól, a rendőség erre az idejűlt mult elővezetési parancsra hivatkozott.

Schön Dezső éppen ezért kijelentette, hogy a deklaráció 3-ik pontját csak akkor írja alá, ha hozzáteszik azt, hogy a szóbanforgó elővezetési parancs régi keletű és már elvesztette aktualitását. Ezzel a todlással máramarosszigeti munka társunk aláírta az eléje tett deklarációt, mire azonnal szabadlábra helyezték.

talán nem nyult volna a terroreszközök-höz, ha ebben az akcióban nem talált volna segítő társakat néhány mindenre kész szolgálalkú és talpnyaló zsidóban. Szerencsére ezeknek az árulóknak a száma kevés. De még így is szígyenletes, hogy akadhattak Máramaroszigeten ugynevezett intellektuelek, akik nyíltan és szemérmetlenül intrikáltak minden eszközzel az egész ország zsidóságának önálló listája ellen. Akadtak olyan megtévedt zsidók,

akik mára nemcsak szóban, hanem maradó írásban is részt akartak venni a zsidó érdekek egységes frontján.

Ennek a diszes társaságnak első része a Mózes vallásu románok derék csoportja.

A Mózes vallásu románok — eddig azt sem tudtuk, hogy ilyenek is léteznek Máramarosszigeten — sürgönyt küldtek Duca liberális pártelnöknek, de valószínűleg nem számítottak arra, hogy ez a sürgöny napvilágot fog látni a Viitorul című hivatalos liberális organumban, különben még ok is szűgyelték volna ezt a sürgönyt el Expediálni. Le kell közölnük ezt a sürgönyt román nyelven is, mert ez adja meg a gerinctelenségnek és az ocsmány talpnyalásnak az igazi zamatját:

„Poporul român de religie mozaică din Maramureş va felicita pentru concursul ce aţi dat guvernului Majestatei Sale Regelui. In şedinţa dela 23 Mai a decis ca împreună cu partidul liberal să dea concursul listei guvernului, dezaproband pe cei rătaşii ce şi-au închipuit că pot înfiinţa un partid evreesc pe care populaţia română de religie mozaică îl dezaproabă.

Să trăi, Domnule Duca, spre binele ţarei.

JOSOVITS LEOPOLD, preşedintele comunităţii evreesti ortodoxe; SZMUK MIHAI şi HERSCOVITZ ABRAHAM, vicepreşedinţi.

Magyarul a sürgöny így hangzik:

„Máramaros Mózes vallásu román népe gratulál Önnek ahhoz, hogy öfélése kormányának segítségét nyújtotta. A május 23-án tartott gyűlésen elhatározta, hogy a liberális párttal együtt teljes támogatását fogja nyújtani a kormány listájának, elítélvén azokat az elvévelkedetteket, akik azt képzelték, hogy alakíthatnak egy zsidó pártot, amelyet azonban a Mózes vallásu románság elítél.

Isten éltesse, Duca ur, az ország ügyére.”

Eddig szól a távirat. Aláírva Szmuk Mihály, Herskovits Abraham és Joszovits Lipót. Meg vagyunk azonban győződve arról, hogy Joszovits Lipót akaratan kívül került a táviratra, amint hogy ez rövidesen ki fog derülni.

Aki nem hinné, hogy ez a két ur valóban elküldte ezt a táviratot, az vegye meg a Viitorul 6990. számú példányát. A gyöngébbek kedvéért meg kell magyaráznunk, hogy Mózes vallásu románság alatt

A Borszeszszindikátus csak tőkeerős cégeknek ad szesznyagraktárakra koncessziót

Cluj-Kolozsvár, május 26. A Borszeszszindikátus május 11-én tartott ülésén foglalkozott a borszesznyagraktárak koncessziója kiadásának és a borszeszárak emelésének kérdésével. Mind két kérdésben differencia merült fel a tagok között és így az ülés érdemleges határozatot nem hozott. A Borszeszszindikátus vezetősége május 23-ra ismét összehívta a szindikátus gyűlését, amelyen a felmerült differenciákat igyekeznek eliminálni.

A borszesznyagraktárak koncessziójának kérdésében a vezetőségnek az az álláspontra, hogy koncessziót csak tőkeerős cégek kaphassanak. A regáti tagok azt kívánják, hogy koncessziót ne kaphasson rum- és likörgyár, minthogy a regátban ma sem foglalkoznak rum- és likörgyárak bor- vagy borszeszkereskedelemmel. Az erdélyiek és a bukovinaiak azzal érvelnek, hogy a borszesznyagraktárak koncessziójára eddig csak a likör- és rumgyárak voltak a legkomolyabb ajánlattevők. Az a cél, hogy csak tőkeerős cégek kaphassanak koncessziót, csak úgy érhető el, ha a rum- és likörgyárak ajánlatát is figyelembe veszik a koncesszió kiadásánál, illetoleg ezeket nem zárják el ettől a lehetőségtől. Valószínű, hogy a borszeszszindikátus a kettős rendszer bevezetése mellett dönt és a kérdést a regátban a regátiak kívánsága szerint, a csatolt területen

a két ur nyilván a máramarosi zsidókat értette. Nem kell azonban mondjuk, hogy egész Máramarosban össze-vissza csak két Mózes vallásu román van. Azok, akik a táviratot aláírták. A Szmuk ur és a Herskovits ur. Hogy ezek a „románok” csak egy szót tudnak románul, azt, hogy afacere, az más lapra tartozik. Hogy a távirat megszövegezésében csak ez a két ur vett részt, az sem fontos. A fő az, hogy Máramaros Mózes vallásu románsága elítéli a Zsidó Pártot.

Ezzel szemben a megye zsidósága továbbra is rendületlenül kitart a Zsidó Párt mellett a notórius spiclik és besugók machinációinak ellenére is.

Egy ilyen notórius spicli és besugó Frenkel hitközségi jegyző, akinek vénségére sikerült köztudatlatot és közmegevetést szereznie Máramarosszigeten. Ez a Frenkel Salamon, akivel tisztességes zsidó ma már nem áll szóba Máramarosszigeten, volt az, aki a prefektusnál összehívott értekezleten Jurca prefektust doppingolta és azt az indítványt tette, hogy a Zsidó Párt jelenlevő vezetői mondják ki a párt feloszlását. Dr. Fried Abraham a prefektust rögtön figyelmeztette, hogy az ilyen bérenceket a legjobban teszi, ha saját érdekében eltávolítja, mert ahogy most a zsoldjába szegődött, úgy fog skrupulus nélkül ellene fordulni, ha már nem lesz hatalmon. Máramarosszigeten úgy tudják, hogy

Frenkel Salamon azt ajánlotta a prefektusnak, hogy az idő rövidségére való tekintettel a legjobban tenné a brutálisabb eszközöket alkalmazna a zsidókkal szemben.

Szerencsére Jurca prefektus nem fogadta meg ennek az elvetemedett embernek a tanácsát.

Még egy urral vagyunk kénytelenek foglalkozni és ezzel az árulók diszes listája egyelőre véget is ér. Dr. Barna Fülöp máramarosszigeti ügyvéd, aki évtizedeken keresztül se munkát, se pénzt nem tudott áldozni zsidó ügyért, egyszerre felcsapott önmaga által kinevezett zsidó vezérnek és minden alkalmat megragad arra, hogy a Zsidó Pártba belemarjon.

Ez az udjonsült zsidó vezér egyik máramarosszigeti lapban írt most cikket, amelyben a román nemzeti egység árulóinak denuncijálja a Zsidó Pártot és a veszélyeztetett román egység nevében szólítja fel a zsidókat, hogy szavazzanak a kormány listájára.

Mert nem az a fontos — írja Barna Fülöp —, hogy zsidó képviselő legyen a parlamentben, hanem az, hogy a prefektust a zsidók kiszolgálják.

Mondanunk sem kell, hogy az árulók minden mesterkedése máris hajótörést szenvedett a máramarosszigeti zsidóság egységén. A máramarosi zsidóság le fog szavazni mint egy ember a Zsidó Párt listájára.

teken az erdélyiek javaslata szerint oldja meg.

A borszesz áremelésének kérdésében is megoszlanak a vélemények a szindikátus tagjai között. A beszarabiai bortermelők a jelenlegi 125 lejes árat 130 lejre, a moldvaiak 135 lejre kívánják felemelni, viszont vannak, akik a jelenlegi árak fenn tartását követelik.

Meghalt Farkas Sámuel. Hétfőn délután Kolozsváron meghalt Farkas Sámuel máramarosszigeti nagykereskedő. Farkas Sámuel személyében a szigeti zsidó társadalom egyik oszlopos tagja költözött el az élők sorából. A szigeti kereskedelmi élet egyik vezető egyénisége volt, de igen jelentős szerepet töltött be a zsidó közéletben is. Éveken keresztül alelnöke volt a máramarosszigeti szefárd hitközségnek és ebben a minőségében igen áldásos tevékenységet fejtett ki a hitközség érdekében. Városszerzte általános köztisztviselőnek és megbecsülésnek örvendett. Halála öszinte részvétet váltott ki úgy Szigeten, mint Kolozsváron, ahol előkelő rokonság gyászolja Farkas Sámuel. Ma délután temették el a kolozsvári zsidó temetőben. Kolozsváron Farkas Mózes vezérigazgató testvéröccsét, Farkas János és dr. Farkas Imre édesatyjukat, Deutsch Manó gyárigazgató és Kaufmann József, a szigeti butorgyár igazgatója apósukat gyászolják Farkas Sámuelben.

A Kreditanstalt után most Ausztria egyik legnagyobb magánbankja omlott össze

Az Auspitz, Lieben et Co. cég két főnöke öngyilkossággal menekült a felelősség elől

Bécs, május 26. Röviddel a Kreditanstaltnak csak nagy állami segítséggel feltartóztatott összeomlása után, a bécsi gazdasági életnek újra szomorú szenzációja van. Megint egy nagy bank omlott össze, ezuttal a változatoság kedvéért, az osztrák főváros egyik legnagyobb magánbankja, a legjobb hírnévnek örvendő, régi Auspitz, Lieben und Co. bankcég. A passzív ezuttal is óriási, több mint 100 millió schilling, (majdnem két és félmilliárd lej), tehát közeljár a Kreditanstalt passzívájához. Ezuttal azonban már nem lehet állami beavatkozásra várni, mert a Kreditanstalt megmentése is olyan áldozatokot kívánt az osztrák állampénztártól, melyeknek csak a legnagyobb nehézségekkel tud eleget tenni. A bankbukás, melyet a cég egyik főnöke öngyilkossági kísérlettel, a másik alighanem sikerült öngyilkossággal tragikusan pecsételt meg, így minden valószínűség szerint további súlyos következményeket fog maga után vonni az osztrák gazdasági életben.

A cég két főnöke Stefan Auspitz-Artenege és Anton Schüller még szombaton eltűntek lakásukról, öngyilkossági szándékkal. Stefan Auspitzet, aki a Dunacsatorna egyik hidjáról akarta vízbevetni magát, a járőrelők megakadályozták tervében. Anton Schüllernek azonban, aki ugyanakkor tünt el otthonról és szintén öngyilkossági szándékkal indult utnak, azóta nyomavészett. Valószínűnek látszik, hogy vagy a Dunába dobta magát, vagy revolverrel követte el öngyilkosságát. Megállapították ugyanis, hogy Schüller revolvért vitt magával.

Az Auspitz, Lieben und Co. bankcégnek igen nagy szerepe volt Bécs gazdasági életében. Stefan Auspitz-Artenege vezetőembere volt a Kreditanstaltnak is és bankháza összeomlása kétségtelenül összekötötte van a Kreditanstalt megingásával. Ezenkívül egész sor nagy kereskedelmi és iparvállalatnak volt az elnöke. Vezetőembere volt az osztrák cukoripari társaságnak, az osztrák mezőgazdasági üzemek részvénytársaságának és egyik nagy bécsi biztosító intézetnek. Bankháza összeomlása és az azt követő öngyilkosság tehát kétségtelenül súlyos

Olcsó Balzac és Dickens könyvek

Balsac: Kispolgárok I-IV. kötet	125 L
Balsac: Goriot apó I-II. kötet	70 L
Dickens: Pickwick Klub I-IV. kötet	130 L
Dickens: Odon ritkaságok boltja I-II. kötet	77 L
Dickens: Nagy várakozások I-II. kötet	73 oldal
Az Atheneum olcsó könyvei	
Földi Mihály: Hamlet királykisasszony 264 oldal	51 L
Mereskovszki: Örök utitársak 448 oldal	102 L
Pourtales: Liszt Ferenc élete 248 oldal	68 L
Pirandello: Forog a film 220 oldal	68 L
Szinyai Zoltán Aranykarika (füzve)	54 L
Szinyai Zoltán: Aranykarika köte	84 L
Sinclair Lewis: Wrenn urnuk füzve	54 L
Sinclair Lewis: Wrenn urnuk köte	84 L
Julien Green: Adrienne füzve	54 L
Julien Green: Adrienne köte	84 L

Kaphatók az az UJ KELET könyvosztályában az összeg és portóköltés előzetes beküldése mellett (bélyegben is), vagy utánvétellel.

következmenyekel fog járni Ausztria gazdasági életében.

Gazdasági és politikai körökben természetesen keresik a magyarázatát az egymást követő katasztrófális bankbukásoknak. Sokan az általános gaz-

Briand mégis megmarad a francia külügyek élén

Herriot üdvözlő táviratot küldött Briandnak

Párizs, május 26. A Paris Midi Briand környezetéből úgy értesül, hogy Briand enged a több oldalról megnyilvánult kérésnek s a holnapai minisztertanácson közölni fogja, hogy megmarad a külügyek élén.

A minisztertanács ülését egészen kifogja tölni Briand és a francia delegáció genfi tanácskozásokról szóló referénciaja.

Politikai körökben valószínűnek tartják, hogy a hónap végére a kama-

A Középkelet egységes közigazgatására tettek javaslatot az angol alsóházban

Minisztériumot szerveznek a Középkelet ügyei számára

London, május 26. Május 20-án, szerdán az angol felsőházban megvitatották a Közép-Kelet minisztériumának kérdését. A terv, hogy Anglia minisztériumot szervezzen meg ama ügyek számára, amelyek főleg a Közép-Kelet országait érdeklik, nem újkeletű. Már tavaly lord Trenchard felvetette az eszmét, hogy Irák, Transjordania, Arabia és Palesztina számára külön minisztériumot kell létesíteni, amely mentesíthetné hat minisztérium olyan munkáját, amely ezekre az országokra vonatkozik. Eddig ugyanis a hadügyi minisztérium, az admirális, a légügyi minisztérium, a külügyminisztérium, a Gyarmatügyi Hivatal és India minisztériuma foglalkoztak az említett középkeleti országok különböző ügyeivel. Tekintettel arra, hogy a négy országnak eddigi kulturális és további fejlődése nagy jelentőséggel bír Egyiptom, India, Ausztrália, Új-Zéland, Singapur és Hongkong szempontjából, fontos, hogy egy minisztérium irányítsa ezeknek az ügyeit és fontos az is, hogy Arabia, Irák, Transjordania és Palesztina ne négy, hanem csak

dasági helyzet által okozott nehézségek mellett külpolitikai okokat is emlegetnek. Ezek szerint a bécsi pénzügyi nehézségeiben főszerepe a francia tőke visszahúzódásának van, mely a német-osztrák vámuio tervének nyilvánossághozatala után a francia kormány utasítására történt. Mások szerint ennek a tényezőnek nincs nagy szerepe a bankbukásokban, melyeket elsősorban az idéző elő, hogy Ausztriában a beteg vállalatokat nem ejtik el, hanem különböző pressziók érvényesítésével az egészségesebb vállalatok nyakába varrják.

rában elmondani tervezett interpellációk elmaradnak a június 13. utáni időpontra, amikor az új elnök, Doumer már hivatalba lépett.

Párizs, május 26. Herriot, a jelenleg Cocherelben pihenő Briandhoz üdvözlő táviratot intézett az Európa-konferenciáról Franciaországba visszatérte után. Politikai körökben rendkívül érdeklődéssel várják a szerdai minisztertanács Briandra és a külügyi tárcára vonatkozó eredményét.

egy kormány hatásköre alá tartoznék. Lord Trenchard javaslatát támogatta lord Plumer marsall, volt palesztinai kormányzó, lord Lloyd Egyiptom volt kormányzója, lord Stonehaven, Ausztrália volt kormányzója és lord Lamington, Bombay volt kormányzója.

Ezzel szemben lord Passfield rámutatott azokra a nehézségekre, amelyek abból támadhatnak, ha ezen országok egy minisztériumból nyernék irányításukat. E területek különböző politikai és gazdasági viszonyai aligha foglalhatók egységes kormányzás alá. Palesztina például bizonyos korlátozásokkal olyan kormányzásban részesül, mint Anglia bármely koronagyarmata, addig Arabia és számos más arab állam a Perzsa öböl körül független uralkodók alatt él. A kormány vezetése alatt egyébként megszerveztek egy olyan közigazgatási intézményt, amely a mai viszonyok között a lehetőségekhez képest kielégítően dolgozik.

Passfieldnek e kijelentése után, lord Trenchard visszavonta javaslatát.

Néhány strofa Torockóról

Cluj-Kolozsvár, május 26. Torockóiak mondják, emberemlékezet óta annyian nem látogatták, mint ezen a pünkösdi vasárnapon az Aranyosvidéknek ezt a bámulatos helységét. Egyesületek és magánosok csoportjai, családok, baráti körök, turisták és etnografusok zárandokoltak el tömegesen Torockóra. Erdemes volt végignézni a Járavölgyének festőien zord és mégis kedves panorámáját, a sziklás hegyóriásokat, a kristálytisza patakokat, pisztrángok hazáját, a kicsi vízeséseket, amik szegényes malmokat hajtanak. Az egykor virágzó ipari vidék minden faluján a leromlottság, a kétségbeesett szegénység bélyege. Vasárnap van és pünkösdi. Ünneplően a nép, de a ruha már kopott és színehagyott és lötyvedten fekszik az embereken. Nem huzzák ki

magukat peckesen; a biztonság tudatát elkobozta ez a nagy gazdasági válság, amely kigugározatja pokoli tüzet a természet legszebb helyeire és meggörnyesíti a gerinceket.

Torockón még ősi büszkeségből tempót tartanak az emberek. Látni kellett őket, amint felvonultak, a csontos, nagybajszú emberek, a történeti fehér unitárius templomba, amely falak és sáncok közepette mint valami szent vár emelkedik tornyán a rézből vert csillaggal. Valóban megkapó látvány ez a pünkösdi templombajrás. A község főterén autobuszok, autók, kocsi tábora, turisták csoportosulása. És közben minden oldalról büszke-lassan mennek fekete mentében, fehér halinadrágban, (aminek oldalán piros paszomány húzódik) a fér-

Málnási Mária-forrás

Természetes alkalkikus sósgyógyvíz. A legjobb nyálkaoldó gyógyszer. Gyomorégést azonnal megszüntet. Mindenütt kapható!

Kutkezelőség: Brassó. Főlerakat: Bognár & Szántó Rt. Cluj-Kolozsvár, Telefonszám 72.

A Vendéglősök Országos Szövetségével létesített megállapodás szerint

Egy pohár rendes világos sör 8 Lei

fiak. Közöttük itt-ott a módosabbja díszes dalmányban. Orosz nemesi diétáról készült képeken látni ilyen viseletet. Büszkén tekint a helyiségre a Székelykő rop-pont kékeszürke sziklatömege.

Jönnek a nők.

Az öregebbje fekete selyem viganóban, fekete kendőben, báránnyelvel bélelt, széles szegélyű mentében, aminek komorságtát kicsit enyhíti a világoskék és piros zsinorozás. Mindenfelől jönnek a takaros magas, széles ablaku házakból a — lányok. Gyönyörűen egybeharmónizált színek. Bársony és bitor a mentésük, ez már több a népi művészetnél. Az újjakban beaplikálva hermelin és róka szőrmeje, a nyak táján kösöntyük, az övön aranyosinór, a fejeken aranyból való diadém. A kolozsvári főnemesi és nemesi urnók jártak ilyen viseletben egykoron. Büszke szemérmesen érkeznek kettes-hármasban. A templom vakítóan fehér ívei a francia rokokó finom díszei, a csodálatosan szép szászkei korona alatt meglelnek a padok. Mintha fejedelmi ünnepekre készülődtek volna. De még annál is megkapóbb látvány ez. Valami pogányos áhitat borul az emberekre. Egyik oldalon a nők káprázatos színeiben. — az első sorokban az öregek fehér-szegélyű fekete kabátjaikban, csontos, héjja-képpükkel — a másik oldalon a marcona férfiak. Zsoltárok harsognak az orgona felől, érces férfihangok. Mindenki fölne reájuk. Két oszlop között állanak. Az oszlop csucsán aranylángok. Nincs kereszt, szimbólum sincs, mindössze aranykehelyben, aranyszív, amiből tüzek csapnak föl és két alapon e négy szó: Az Ur gondot visel.

A pap — duzzadó erő, férfiszépség, tehetséges szónok — a pünkösdi tüzes nyelvekről prédikál és hirdeti a szeretet birodalmát. Aztán a ceremóniális rész következik. Félkörbe állanak föl a hívek, bort és kenyeret osztogat nekik a pap. Ez a ceremóniális rész fölünk, zsidóktól származik és a Kiddus szertartásának egyik változata. Az aranykehelyt, bárha jó öblös, sűrűn ujjra kell tölteni, a jámbor torockóiak a ritusnak ezt a részét fölöttébb komolyan veszik. Gyalla Demokos előtt szóvá tettem az ügyet, mire elmondotta a két unitárius székely esetét, akiket papjuk megrótt, amiért nagyon is mélyet húztak a kupából.

— Tiszteletes uram — felelé az egyik — én az Ur tiszteletére még ilyen áldozatra is képes vagyok.

A másik:

— Nagyot ivék, igaz, de nagyot is vétkezek.

Hát bizony a nagy áhitatlan vagynak efféle kedélykedések. Am az egésznek külső és lelki pompája főlemelő. A szép-számú turista és kiránduló elbűvölten engedte hatni magára ezt a varázslatot.

Ime a kereszténység legprogresszívebb vallásárnyalata, az unitárius, mennyi áhitatot tud kisugározatni! Gondolkoztam rajta, miért nincs ez így minálunk is? Miért lett a reformerek egyik magyarországi képviselőjének, Weiszbörg Gyula pesti rabbinak egy mondása szállóigévé: „Ha Geiger Ábrahám fölkelne sírjából és látná, hogyan rendezkednek be és hogyan viselkednek az ő reformerei, sietve visszafeküdne!” Nyilván azért van ez így, mert a reformot nálunk a szabad és jómódu polgárság vállalta, nem a tömegek, amíg a keresztény reformáció a jogaikban és szabadságaikban megbántottak mozgalmá volt. Az unitáriusok religiója valóságosan forradalmi vallás, a kézművesek, az agymunkások, a kisbirtokosok felekezete. Kollektív szellem lüktet benne. A mi reformereink (a háboru óta ők is magukba tértek) inkább reprezentatív dolognak veszik a vallást, vagy összhangba akarják hozni a logikával. Ez a generális hibája a vallásiakban haladó zsidóknak. Az érzelmét nem szabad összekompromitálni a rációval.

Sokak kívánságára a nagyon sikerült kirándulásért itt mondunk hálás köszönetet a két rendezőnek: Radó Ernő és Gottlieb Lajos uraknak. (sz. i.)

Az UJ KELET bányási Főszekesz Felelős szer Bukare Hátszeg Er Cikkeink után megjelenés

— Egy cseh leszállást végző linból jelentik: kényszerleszállás ten, a cseh Kirschenrouth hogy az égeri je, aki több gé lést végzett s tévedt. Egyelő őrzik.

— Eltűnt egy baton delután l lamon Debra aki a Téglás u dult el, nyomta zói kéri azoka vezethetnek. h mann Andornév alatt közöljék. tűnése pillanatá cipőt és patent vágott körhaja jele: egy forrad

— Az Európa előadást tart K vet, az Európai jának főitkára Kolozsvárra erk róm. kat. gimn cia nyelvű előad lágbeke" címen.

SZINKÖR MOZÓ

A szé

Nmetül énekl A főszek

— A békeszer miniszter szerin ből jelentik: A rokkantak Párizs sén Maginot fr beszédet mondot szerződéses nem a szövetségesekni ok a szerződés lett mindaddig. előnvöket le nem remtették meg utá jöhet a revil déseket aláíró működésével.

— Házasság. Jud. Bihar) és Ditrau folyó h tek.

Eljegyzés. Fr eljegyezte Welv közö Petrozsény sités helyett.)

KALMAR I Kolozsvárra jön Tóth Erzi, Ken

— A francia kongressza. P cia szociáldemo tották országó Blum mondott e szociáldemokrat német-osztrák zási vitájában ve a kormányja vezetát, a kong tatásban részes

— Párizsban. szerzett gyakort am Kolozsváro alatt. Készíték t si fazonú füzöl rendeletré gyög és legjobb kiv ban Place D'Al volt. Kérem a pártfogását. Ba

— A kerti f ember életét ve Az északnyuga a szociáldemok ben a kertelt sz meges szerencs kertben összege közlő a falomlá nyolcat életvesz

HIREK

Az UJ KELET az egyetemes erdélyi és bánsági zsidóság napilapja
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc
Bukaresti szerkesztőség:
Hátszeg Ernő, Str. Cobălcescu 54
Cikkeink utánuvadását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

— Egy csehszlovák pilóta kényszerleszállást végzett német területen. Berlinből jelentik: Egy csehszlovák pilóta kényszerleszállást végzett német területen, a csehszlovák-bajor határvidéki Kirschenthuth közelében. Azt állítja, hogy az égeri pilótiskola egyik vezetője, aki több gép kíséretében iskolarepülést végzett s közben német terület felé tévedt. Egyszerre internálták s gépét őrizik.

— Eltűnt egy siketnéma leánya. Szombaton délután hat és hét óra között Salomon Debora 14 éves siketnéma leánya, aki a Téglás uca 66. számú házból indult el, nyomtalanul eltűnt. Hozzá tartozói kérik azokat, akik esetleg nyomára vezethetnek, hogy közlendőiket Friedmann Andornéval Zápolya uca 27. szám alatt közöljék. A közepetermetű leány eltűnése pillanatában sűrű kabátot, egész cipőt és patent harisnyát viselt. Rövidre vágott kórhaja volt. Különös ismertető jele: egy forradás a jobb arcán.

— Az Európai Nőszövetség titkárnője előadást tart Kolozsváron. Madame Drevet, az Európai Nőszövetség genfi Uniójának főtitkára május 28-án, csütörtökön Kolozsvárra érkezik és este 9 órakor a római, kat. gimnázium dísztermében francia nyelvű előadást tart „A nők és a világbéke” címen. A belépés díjtalan.

SZINKÖR MOZGÓ

A szép Gigolo

Németül éneklő és beszélő slágerfilm.
A főszerepben: IGO SYM.

— A békeszerződések a francia hadügyminiszter szerint sem örökéletűek. Párizsból jelentik: A belga frontarcosok és rokkantak Párizsban tartott küldöttgyűlésén Maginot francia hadügyminiszter is beszédet mondott. Elismerve, hogy a békeszerződések nem lesznek örökéletűek, de a szövetségeseknek egyelőre ki kell tartaniuk a szerződések sérthetetlenségét, mellette mindaddig, amíg a belőlük származó előnyöket le nem aratták és amíg nem teremtettek meg biztonságaikat. Akkor az utáta jöhet a revízió, de csak a békeszerződések aláíró hatalmak együttes közreműködésével.

— Házasság. Stern Annuska (Tanteu, Jud. Bihar) és Dr. József Ede körorvos Ditrau folyó hó 26-án házasságot kötöttek.

Eljegyzés. Frommer Verát Budapestről eljegyezte Welvart Béla mérnök vállalkozó Petroszénból. (Mindkét külön értesítés helyett.)

KALMÁR PÁL, a rádió kedvence Kolozsvárra jön. És vele: Polgár Tibor, Tóth Erzsí, Kendé Mária.

— A francia szociáldemokraták touts kongresszusa. Párizsból jelentik: A francia szociáldemokraták Toursban ma tartották országos kongresszusukat. Leon Blum mondott elnöki megnyitót. Az a hét szociáldemokrata parlamenti tag, akik a német-osztrák vámegyezmény törvényhozási vitájában a párttal szembehelyezkedve a kormányjavaslat mellett leadta szavazatát, a kongresszuson éles megtámadásban részesült.

— Párizsban, Budapesten több éven át szerzett gyakorlattal fűzőszalont nyitottam Kolozsváron Wesselenyi u. 16. szám alatt. Készítetek modern, legújabb világórsói fazonú fűzőket, melltartókat és orvosi rendeletrre gyógyfűzőket a legelegánsabb és legjobb kivitelben. Legutóbb Párizsban Place D'Aligre 12. sz. alatt szalónon volt. Kérem a t. hölgyközönség szíves pártfogását. Balassa Józsefné.

— A kerti fal beomlása miatt négy ember életét vesztette. Berlinből jelentik: Az északnyugatpommerni Greifswaldban a szociáldemokrata szakszervezet kertjében a kerttel szemköztes fal beomlása tömeges szerencsétlenséget idézett elő. A kertben összegyűlt munkás-sportemberek közül a falomladékok négyet megöltek s nyolcat életveszélyesen megsebesítettek.

Joung, palesztinai kormányzóhelyettes inspekción utján örömmel konstatalta az arab-zsidó közeledést

Jeruzsálem, május 26. Néhány nappal ezelőtt Joung, a palesztinai kormányzó helyettese látogatást tett Fadi Hawwarith környékén. Ebből az alkalomból az arab lakosság egy küldöttsége jelent meg a kormányzóhelyettes előtt és megismételte előtte ugyanazokat a sérelmeket, amelyeket annak idején a Shaw-bizottság elé terjesztett. Nevezetesen, hogy a zsidóknak a területen való letelepedése következtében számos arab elvesztette egzisztenciáját. Ezt a vádat már régen megcáfolták kézzelfoghatóan a Zsidó Nemzeti Alap részéről. A nemzeti alap ugyanis az arab telepeket teljesen kártalanította és ma már nincs is munkanélküli: az ottani arabok között.

Chedera kolónián zsidó telepesek járultak a kormányzóhelyettes elé. Arra

kérték, hogy a kormány helyezze jókarba az utakat, gondoskodjék a közbiztonságról és hasson oda, hogy földbirtokot érintő igényperüket végre döntse el. Young válaszából a kolonisták azt a benyomást szereztek, hogy a kormányzóhelyettes kérésükkel szemben elutasító magatartást tanusít.

Sichron Jacob kolónián Mr. Youngot küldöttségek fogadták, többek között a közeli falvak arab lakóinak küldöttsége is. A helyettes kormányzó hosszabb beszédet tartott, amelyben örömet fejezte ki afelett, hogy a zsidó kolónia és a környező falvak arab lakossága között a jóviszony fejlődőben van. Kijelentette továbbá, hogy a kormány minden igyekezetével azon lesz, hogy az arab parasztoakat hosszú lejárati kölcsönrel támogassa.

Elfogtak egy kampószerkesztes terrorizát, akiről kiderült, hogy régen körözött szélhámos

Aki Vilmos excsászár fiának adta ki magát

Berlin, május 26. Tegnap délelőtt Berlinben öt nemzeti szocialista Friedrichstadt városrészben megtámadták a huszonnyolcéves Reinhold Friedler kereskedőt. Fiedler a hajnali órákban autóbuzsra vár, amikor egy kampószerkesztes társaság előbb szavakkal, majd botokkal inzultálta a magányos fiatalembert, aki nem is hívhatott rendőri segítséget a városnak ebben az elhagyatott részében. A számos sebtől vérző Fiedler erre elmenekült. A kampószerkesztes hősök azonban utánarohantak a Johannistrasse egyik házjáig, ahol újra megtámadták és számos kézzurást ejtettek rajta. A súlyosan sebesült ember végre bevonszolta magát a Johannistrasse 15 szám alatti házba, ahol a házmaster védelmére kelt. A támadók erre nekiesetek a házmasternek és őt is véresre verték. A házmaster azonban revolvert rántott és rátüzelt egyik támadójára, akiről később kiderült, hogy Wolfgang Huth huszonhatéves kereskedősegéd. A sebesült kampószerkesztes összeesett, de még volt annyi ereje, hogy instruálja társait:

— Hartung — mondotta az egyiknek — jó hogy itt vagy. Tudod, mi most a kötelességed.

Hrtung és a többiek újabb támadást akartak intézni a házmaster ellen, aki azonban revolverével sakkban tartotta a kampószerkeszteseket. Közben rendőrök jöttek, akik letartóztatták a verkedőket és a két sebesültet kórházba szállították. A rendőrségben a kampószerkesztesek kihallgatása során kiderült, hogy a támadók egyike Hartung, egy régóta keresett,

hírhedt szélhámos, aki az utóbbi időben azzal tartotta fenn magát, hogy Vilmos excsászár és Hermine hercegnő fiának adta ki magát. Ezzel a hazugsággal, különösen arisztokrata körökben követett el sok szélhámoságot. Egy földbirtokos hónapokon át tartotta el a leguribb módon, mert azt ígérte neki, hogy meghívót eszközöl ki számára a volt császártól Doornba. A császár a szélhámos szerint hosszabb északi utra készül és erre az útjára néhány barátján kívül meghívja mindazokat, akikre egy restauráció esetén számíthat.

Hasonló tárgy mesékkel szédített egy csomó gazdag konzervatív urat, sőt kampószerkesztes polgárokat is, gyárosokat, nagykereskedőket. Amikor rájötték turpisságaira és forrónak érezte maga alatt a talajt, Bajorországba ment és itt álnéven a kampószerkesztesek agitációjának szolgálatába lépett. Később visszajött Berlinbe, ahol azonban nem mutatkozott, csak a nemzeti szocialisták terroristái között. Így kerülhetett el huzamosabb ideig a rendőrséget, amely most kideríti összes szélhámosságait és átadja az ügyészségnek.

Az elfogott nemzeti szocialisták között volt még egy Goldisch nevű volt rendőrségi törzsörmester, akit a rendőrfőnök pár héttel ezelőtt egy fegyelmi ügyből kifolyólag minden végkielégítés nélkül elbocsátott. Az újabb nyomozások Goldisch ellen olyan terhelő bizonyítékokat hozott felszínre, amelyek alapján már régebben le kellett volna őt tartóztatni.

— Allítólag folytatni fogják a francia-olasz tengerészeti tárgyalásokat. Londonból jelentik: Diplomáciai körökben elterjedt hírek szerint Rómában június 15-én folytatni fogják a francia-olasz tengerészeti tárgyalásokat. E tekintetben a két külügyminiszter állítólag Genfben meg-egyezett volna.

— Reuma, csusz, köszvény, isiás ellen biztos gyógyulást talál a bizusai (Büdöspataka, Szamos megye) gyógyfürdőben. Megnyílt május 17-én modernül átalakított. Napi panzió, 5-szöri étkezés és fürdő 180 lej, rituális étkezés 190 lej. Vasúti és autóbuzs közlekedés. Megrendelések Fürdőigazgatóság Bizusa-Ileana címre küldendők.

— Az amerikai bankok a kisebb összegű betétek után nem fizetnek kamatot. Newyorkból jelentik: A Garanty Truat és a Clearing-House Association határozatban kimondották, hogy 2500 dollárnál kisebb magán- és 5000-nél kisebb pénzügyi betétek után további intézkedésig kamatot nem fizetnek.

— A bor káros hatása csökken, ha a buziási Phönix vízzel keverik. Kapható mindenütt.

— Súlyos gépkocsiszerencsétlenségek Franciaországban. Párizsból jelentik: Az eddig beérkezett jelentések szerint a két ünnepnapon az ország különböző országtájain gépkocsiszerencsétlenségek és autószerencsétlenségek következtében 19 halálozás történt és több mint ötvenen sebesültek meg igen súlyosan.

NAPROL-NAPRA

A csehszlovák központi rádióállomás antennáit felállították. Az új adóállomás 60 kilowatt energiával kezd megadásait s később rendszeresen 120 kilowattal fog adni a prágai állomás hullámhosszán, 486.2 méteren.

A német mérnökegyesület az uccai láma mérésére a legforgalmasabb helyeken mikrofónokat állít fel a birodalmi fővárosban, amelyek érzékeny készülékekkel vannak összeköttetésben. A készülékek grafikusan ábrázolják a zajt. Remélik, hogy a tapasztalatok alapján új közlekedési szabályokkal sikerülni fog Berlin uccai életét kevésbé hangossá tenni.

Az Egyesült Államok ipara és kereskedelmének túlnyomóan nagy részét kétszáz nagyvállalat irányítja, amelyeknek tőkeereje már évekkel ezelőtt is meghaladta a 67 milliárd dollárt. A nagyvállalatokat mintegy kétezer igazgató vezeti. A londoni gazdasági lapok megállapítják, hogy az egyéni vállalkozás az évek során egyre szűkebb keretek közé szorul Amerikában.

Sydneyből jelentik, hogy a mezőgazdasági helyzet Ausztráliában kielégítő. A buzával bevetett terület 30 százalékkal csökkent. A farmerek a buzavetések csökkentésével kiterjesztették az állattenyésztést, ami a mai viszonyok között gazdaságosabbnak ígérkezik.

Newyorki jelentés szerint az Egyesült Államok gyapottermése 13 millió 932 ezer bala szemben az előző évi 14 millió 825 ezer bálával. A washingtoni földművelésügyi minisztérium a learatott gyapotterületet az Egyesült Államok területén 45 millió 091 ezer acrerre becsüli.

Rankovics János budapesti társadalombiztosítói tisztviselő csónakja a Dunán örvénybe jutott, felborult és elsüllyedt. A tisztviselő és menyasszonya, Zöldi Melitta belefultak a vízbe. Zöldi Melitta sógornőjét az örvény felvetette s őt sikerült élve kimenteni.

Mainzban júliusban fogják felavatni a Stresemann- emléket. Az ünnepségen a Népszövetség is képviseltetni fogja magát.

SZINKÖR MOZGÓ

A szép Gigolo

Németül éneklő és beszélő slágerfilm.
A főszerepben: IGO SYM.

— Sztrájkba lépnek Varsóban a községi és városi tisztviselők. Varsóból jelentik: A városi és községi tisztviselők a 15 százalékos fizetésredukció elleni tiltakozásul holnap sztrájkba kezdenek. A redukált fizetések életbe léptetésének ideje június elseje.

— Kieleződik a helyzet az északfranciaországi sztrájkban. Párizsból jelentik: Az északfranciaországi sztrájkhelyzet tovább élveződik. A kommunista vasmunkások kedden szimpátiasztrájkba lépnek Lilleben, Roubaixben és Tourcoing ben.

— Csütörtökön kezdődik Genfben a nemzetközi munkaügyi hivatal konferenciája. Genfből jelentik: Csütörtökön kezdődik Genfben a nemzetközi munkaügyi hivatal három hétre tervezett konferenciája, amelyen a közbányászok munkáidejéről fognak tárgyalni.

— Súlyos autószerencsétlenség a debreceni sporttelepen. Budapestről jelentik: Debrecenben a sporttelep környékén a cserkészünnepre készülő Debreczeni Ferenc tanárt, továbbá Lavotta Lajos lelkészt és Benedek Béla tanítót autószerencsétlenség érte. Taxijukba egy bérautó beleszaladt, nekivetette egy lámpaoszlopnak s a taxit összetörte. A tanár a helyszínen meghalt, két utitársa súlyos állapotban került kórházba.

— Andaluziában újabb forrongások vannak. Londonból jelentik: Andaluziában új forrongások vannak. A sztrájkzavargások megelőzésére a madridi kormány a nyugati területeken elrendelte az ostromállapotot. A katonai parancsnok erős karhatalmat rendelt ki a szélsőséges akcióknak ellensúlyozására és a rend fenntartására.

Letartóztattak egy öt év óta körözött pénzhamisító mérnököt

Berlin, május 26. A berlini rendőrség egy öt év óta körözött pénzhamisítót fogott el tegnap Walter Kühne 35 éves mérnök személyében. A rendőrség a mérnök lakásán történt házkutatás alkalmával egy láda felszerelést is lefoglalt. Lefoglalta a hamisításhoz használt lemezeket, kézigépet, papírokat, kliséket és festéket Kühne eleinte tagadni próbált, de a bizonyítékok súlya alatt megtört és vallani kezdett.

Elmondotta, hogy 1926 decemberétől kezdve „dolgozott”. A német Birodalmi Bank 1924 október 10-én kiadott 20 márkás bankjegyeit hamisította. Az első hamisítványokat Berlinben és Potsdamban hozta forgalomba és minthogy sikere volt, bátran dolgozott tovább. A munka abból állott, hogy felkereste Frankfurtot, Eberswalde és Rathenov városokat és itt sütötte el hamisítványait. Közben állandóan javított a hamisítványokat, átrándult Sziléziába, Németország déli részeibe úgy, hogy két év mulva alig volt kereskedő Németországban, aki ne kapott volna kézhez Kühne-féle bankjegyeket. A rendőrség ekkor már erősen kereste a hamisítót, azonban nem tudott nyomára jönni. A rendőrségnek ez a sikertelensége Walter Kühnét újabb „munkára” ösztökélte és most már külföldre is kicsempéztett hamisított huszmárkákat.

— Mindenekelőtt kijelentem — így kezdte vallomását a pénzhamisító —, hogy teljesen egyedül készítettem a hamisítványokat. Középiskoláim elvégzése után bevonultam, a háború után pedig elvégeztem a politéchnikumot. Kétféle bizonyítványokkal rendelkezem, még sem sikerült állást kapnom. Minthogy nem akartam munka nélkül létezni, féltem attól, hogy elzúllók és inkább pénzhami-

sítóvá lettem. Tervem az volt, hogy vagyont szerzek, aztán valami vállalatba kezdek. Titokban csináltam a hamisítványokat, anélkül hogy hozzátartozóim közül bárki is észrevette volna munkámat. A szükséges apparátusokat magam állítottam össze egy kamrában, amelyet senki sem használt. Amikor elutaztam, azt mondtam családomnak, hogy üzleti ügyben megyek el. Megtörtént, hogy a hamisítványok gyorsan tuladtam és ilyenkor a kifizetésként levő kicsiny géppel gyorsan újakat állítottam elő. Leginkább emléktárgyakat, fotografáló eszközöket és írószerszámokat vettem. A pénzt az ilyen dolgokért nem szókták nagyon meg nézni. Főképp olyan üzletekbe mentem, ahol férfiak szolgálnak ki. Tapasztalatom szerint ugyanis a nők sokkal gyanakvóbbak, mint a férfiak.

Walter Kühne elegáns megjelenésű ember, nyugodt és előkelő magatartással, aki ellen nem is merülhetett fel a pénzhamisítás gyanúja. Mindössze egyszer keveredett bajba. Drezdában a rendőrök már rajtaütöttek, neki azonban sikerült a nála levő összes hamisítványokat észrevétlenül kihajítani a hotel ablakából, úgy, hogy a rendőrök bocsánatkérések közepette hagyták el.

Walter Kühne egyébként három évvel ezelőtt nősült és Steglitzben lakott, elegáns háromszobás lakásban. Feleségének azt hazudta, hogy egy délnémetországi gépgyár berlini megbízottja és ezért kell neki annyit utazni.

Elmondotta, hogy a letartóztatás miatti örökös félelem teljesen megtörte és idegbeteggét tette. A harmincöt éves ember valóban teljesen ösz és egy hatvanéves férfinak a benyomását kelti.

KÖZGAZDASÁG

A CFR helytelen tarifapolitikája miatt évek óta csökken a vasut bevétele és forgalma

Bucuresti-Bukarest, május 26. Évek óta a gazdasági körök állandóan panaszkodtak a CFR magas tarifáját. Amikor a CFR a múlt évben életbe léptetett új szállítási tarifáit az eddiginél is magasabb díjtételeket állapított meg, azzal indokolták az emelést, hogy a vasut deficitjének kiküszöbölése és a szállítások állandó csökkenése miatt van szükség az emelésre. Az új szállítási tarifa életbe léptetése óta azonban a magas díjtételek miatt óriási mértékben lecsökkentek a bevételek, ami végül is a közszükségleti cikkek szállítási tarifájának redukcióját tette szükségessé, de az olcsóbb tarifával a vasut az autóbuszok és a teherautók állandóan növekvő konkurenciájával szemben is védekezni próbált.

Hogy a vasut eddigi tarifapolitikája a CFR forgalmának, illetőleg bevételeinek növelése szempontjából milyen káros volt, mutatja az alábbi hivatalos statisztika.

Négy év óta állandóan csökken a vasut bevétele

A vasut bevételei az 1926. és 1927. években átlagban havonként 932 millió 600.000 lej tettek ki. Az 1930. év kétharmadrészében a vasut bevételei mélyen alatt voltak ezen átlagnak, míg 1930. augusztus, szeptember, október és november hónapokban a vasut bevétele elérte az 1926. évi átlagot. Augusztusban 997 millió 600.000 lej, szeptemberben 1 milliárd 126.700.000 lej, októberben 971.400.000 lej és novemberben 974 millió 200.000 lej volt a vasut bevétele. Legalacsonyabb volt a bevétel 1930. év február havában, amikor is a vasut csak 707.800.000 lej tételézzel be, vagyis az 1926. évi átl-

agnak 76 százalékát. Az 1931. év folyamán még jobban lecsökkent a vasut bevétele, amennyiben január hónapban csak 620.100.000 lej, február hónapban 614 millió, azaz az 1926. évi átlagnak 66 százalékát vételezték be.

A teherszállításnál az 1926. és 1927. évek folyamán 131.000 vagon volt a havi átlag. Ezt az átlagot az 1930. év folyamán csak az év második felében érte el a vasut. Legmagasabb volt a forgalma 1930. augusztus havában, amidőn a szállítás 191.000 vagon telt ki. Legalacsonyabb volt április hónapban, amikor a szállítás 111.600 vagonra csökkent le. Az 1931. év folyamán emelkedő tendenciát mutat a vagonszám, amennyiben január hónapban 162.100 vagonra és február hónapban 194.600 vagonra emelkedett fel.

Felére csökkent a szállított mennyiség

Az országban a szállított áru súlya az 1926. és 1927. év folyamán átlagban havi 1.923.800 tonnát tett ki. Ezt az átlagot az 1930. év folyamán csak augusztus hónapban sikerült elérni, amikor is a szállított áruk súlya 1.918.200 tonnát tett ki. Legalacsonyabb volt a szállítás súlya február hónapban, amikor is a szállított mennyiség 1.348.200 tonnára csökkent le. Az 1931. év folyamán további csökkenés állapítható meg, a szállítás súlya január hónapban 989.800 tonnát, február hónapban 1.065.400 tonnát tett ki, vagyis az 1926. évi átlagnak 55 százalékát tette ki. Jóllehet a vagonszám 1931. első két hónapjában nagyobb volt az előző évinél, a szállított súly csökkenéséből megállapíthatjuk, hogy a vagonok nagyrésze a raksúlynak csak kis hányadával futott.

Színház—Mozi

Hevesi Piroska és Pfeiffer Alfréd busuhangversenye. Junius hó 2-án, kedden este fél 9 órakor a kat. gimnázium dísztermében nagyszabású koncert keretében bucsuzik — hosszabb külföldi utazása előtt — a kitűnő művészpár. Felfokozott érdeklődés előzi meg ezt a hangversenyt, melyen, mint az eddigiekben is, művészetük legjavát mutatják be. Bachtól Kodályig. A hangverseny részletes programjait Le-page, Király és Ellenzék árusítja.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MUSORA

Szerda: A szép Gigolo. (Európai hírű, németül éneklő és beszélő nagy film-újdoncság, a „Schöner Gigolo, Armer Gigolo” sláger motívumai alapján). A főszerepekben Igo Sym, Anita Dorris, Nestor Ariani, Erna Morena).

Csütörtök: A szép Gigolo. Péntek: Az istenek kegyence. (Emil Jannings, Renate Müller és Olga Tschechowa legújabb hangosfilmje, az Ufa-gyár szuperlágere először). Helyárak: 10, 20 és 30 lej. Szombat: Az istenek kegyence. Vasárnap: Az istenek kegyence.

RADIO MUSOR

IDŐ: KÖZÉPEURÓPAI Szerda, május 27.

Bukarest. 19: Gramofon. 20: Cselló. 20.45: Zongora. 21.15: Beethoven: A-moll hegedűverseny. 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: Katonazene. 9.30: Hírek. 12.05: Eugen Stepat balalajka zenéje. 12.25: Hírek. 1: Pontos idő, időjárás-jelentés. 2.45: Hírek. 5: Emlékezés Beőthy Lászlóra. 5.30: Magyar zongoraötös. 6.30: Olasz nyelvoktatás. 7.10: Cigányzene. 8: Szimf. hangv. Utána pontos idő, időjárás. 9.50: Angol nyelvű előadás a Balatonról, utána időjárás, majd cigányzene.

Bécs. 22.10: Zenekari hangv. Berlin. 0.30: Táncczene. Breslau. 20.30: Szórakoztató zene. Frankfurt. 19.45: Tarka est. Langenberg. 20: Részletek német operákból. 20.45: Bécsi képek. Lipce. 21.30: Hangv. 23.30: Jazz. Varsó. 19.55: Gramofon. 21.30: Dalok. 23: Könnyű- és táncczene. Poznan. 21.45: Közzene. 21.15: Táncczene.

Kattowitz. 21.45: Könnyű zene. Milánó. 20.45: Operett. Róma. 20.40: Verdi: Don Carlos című operája.

Prága. 21.30: Gramofon. Pozsony. 19.05: Énekkar. Brünn. 19.05: Operairák. Osló. 22.05: Férfikar. 22.35: Táncczene. Stockholm. 22.10: Táncczene.

Csütörtök, május 28.

Bukarest. 18: Rádiógyetem. 19: Gramofon. 20: Dalcst. 20.30: Szimf. hangv. 21: Előadás. 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: Gramofonhangverseny 9.30: Hírek. 12.05: Hangv. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 3.30: Divattudósítás. 4: Szabadgyetem. Utána: Pontos időjelzés, időjárás. 5.10: A földművelésügyi minisztérium előadása. 5.45: Kéztzongoras hangv. 6.20: Angol nyelvoktatás. 6.50: Emlékezés Jókai Mórra. 7.25: Az Operaház előadásának ismertetése. 7.30: Mozart: Don Juan c. operája. Közben időjelzés, időjárás, hírek, majd angol nyelvű előadás. Utána cigányzene.

Bécs. 21.30: Kamarazene. Berlin. 19.30: Szórakoztató zene. Breslau. 22.40: Régi és új táncczene. Frankfurt. 24: Táncczene. Langenberg. 23: Táncczene. Lipce. 20: Opera. Strassbourg. 21.30: Mandolin négyes. Kattowic. 23: Könnyű és táncczene. Varsó. 23: Könnyű és táncczene. Poznan. 23.30: Wieniawski zene. Milánó. 20.45: Zenekari verseny. Magán énekessel és karénnel. Prága. 22.30: Orgonahangv. Debussy, Liszt, Csajkovszkij, Fibich, Smetana művei. Osló. 22.05: Rádiózenekar. Wagner művei. Tannhauser, Bolygó hollandi, Lohengrin, Rajna kincse c. operákból. Stockholm. 22.10: Orgonahangv. Riga. 22: Hangos filmek zenéje.

Apro hirdetések

Veszünk régiséget: Butort, szőnyeg, festményt, ezüstöt, porcellánt, üveget. „Arta” Cluj, Str. Avram Iancu 3.

Kóser vegetárius étterem! Rendkívül izletes ételek. Figyelmes kiszolgálás. A vaj és tejszínek saját készítményei. Schwartz Ignacné Cluj, Calea Bazei.

Eladó vagy bérbeadó 3 szobás-konyhás lakás mellékhelyiségekkel, szép udvarral, előadó egy házhoz, kiadó kétszer 1 szoba konyha. Tóth János, Földész u. 15.

Kézimunkában Fisch Böske kézimunka-szalónja vezet. Malom ucca 16.

Mérlegképes könyvelő, román, magyar, német levelező, szombat megtartásával, állást keres. Vidékre is. Szíves megkeresést a kiadóba kér.

Magyar, román, német és héberben perfekt fiatalember, volt talmudista, iskolás gyermekek korrepetálását vállalja. Vidékre is menne. Cimeket a kiadóba kér.

Csinosan butorozott szoba a sétatér melletti kiadó. Cím a kiadóban.

Mérlegképes könyvelő, nagy irodai gyakorlat, sürgős elhelyezkedést keres. Szakmán kívül is. Szíves megkereséseket „Sürgős” jellegre a kiadóba kérek.

Dávid Golder

A szegény zsidófiuból lett nagystílű bankár életének regénye főemelkedésétől bukásáig. Irene Nemirovszky regénye egyike az utóbbi évek legjobb sikerű műveinek.

Ára füzve 136 lej, Ára kötve 204 lej.

Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

Soha

nem volt még ilyen nagymértvű árleszállítás a piacon

Meredith: Az önző, két kötetben . . . 272 L.
Karl Hans Strobl: Kisértetek az ingoványban . . . . . 204 L.
Charles Reade: Oltár és tüzhely I. II. kötet . . . . . 340 L.
Apuleius: Az aranyszamar . . . . . 136 L.
Ludwig Lewisohn: Az örök sziget 272 L.
Hatvany: Urak s emberek. Zsiga a családban I. II. kötet . . . . . 435 L.
Maupassant: Erős mint a halál . . . . . 40 L.
France: Próbabábu . . . . . 45 L.
Strindberg: Az apa, A pajtások, Julia kisasszony . . . . . 45 L.
Renan: Marcus Aurelius és az antik világ vége . . . . . 75 L.
Zola: Jó polgári koszt . . . . . 35 L.
Zola: Pénz . . . . . 102 L.
Gábor Andor: Hát Pillangó . . . . . 45 L.
Jack London: A vén halász meséi . . . . . 95 L.
Romain Rolland: Jean Christop sorozata kötetenként . . . . . 20 L.
Heltai Jenő: Almok háza (füzve) . . . . . 44 L.
Paul Bourget: A lelkiismeret (füz.) . . . . . 44 L.
P. Bourget: A lelkiismeret (kötv.) . . . . . 64 L.
Bibó Lajos: Kétlelkű szerelem (füzve) . . . . . 44 L.
Krudý: Boldogult ifjúkorom . . . . . 64 L.
Renard: Fléchambeau urból bacillus lesz (füzve) . . . . . 44 L.
Atherton: Mikor a kő eloszlik (füzve) . . . . . 50 L.
Fleuron: Snipp, a nagy vadász (propagandakiadás) . . . . . 28 L.

Olesó Dosztojevskij:

A kamasz, négy kötetben . . . . . 72 L.
Emlékiratok a holtak házából . . . . . 40 L.
Mégmétélyezettek, négy kötetben . . . . . 72 L.
A nagyváros homályából . . . . . 18 L.
Sztepanesikovo és lakószai, két köt. . . . . 36 L.
Golyadkin ur . . . . . 30 L.

Kapható:

Uj Kelet könyvosztályában Vidékre utánvétellel vagy az összeg előzetes beküldése mellett szállítunk.

XIV. EVF. Cluj-Koloz május 28 C 5691 ÉV

Az Uj Kelet az eg és bányási zsidó napil. Cikkünk utánny forrás megjelölés me Késiratokat nem megőrzésükre ne

Filderma

Csak a részvét ha a röpiratról, a megítélte az erde an és őszintén sajri érte, hogy ennyir pességét attól a cs toianu miniszter m any felbontotta a p l és Fildermann zét vesztett szélk angján az ország k, zsidók, szavazza Zsidó Pártra nem m hangzott el edo ann ur tehát megto ny ezer lejjel, ame ri, három ird és m gy ugynevezett röpi idő Párt ellen. Leg egy kis darab keny nehéző időben. Er etre van a brosurá

A kolozsvári filde ve őrizkednek attó gák a brosurára. m ggal kezdtek a röpi agyar nevéhez hozzá man zsidók szövets Uniunea" magyar ne rtamára romániai z vják a Fildermann em ez az egyetlen an. Erre és a töb hhoz, hogy port hir hetne — az erdey k a röpirat, amely kkel van tele, mos szogat az erdélyi aradjanak magyar magyar pártra. Az a ki éveken keresztül ori kormányok kegy nekik, hogy el fogja tít területek zsidóit

Kár volna foglalko brosurába csoda ttek. Minden más alótlanság. Filder tészmat végleg elve turt ötletet talált f ódon továbbra is f levét. Azt tanácsol zavazzanak akárhöz se nem. Azt hiszi, H maga emberének f reményben, hogy é z ő pártjuk lesz. Mit kezdjen azon lyan Fildermannal. s akinek mindenki, kók nem? Egy ily böböt nem találhat zsidók nevében bes a röpiratát az máris a Zsidó Párt részé bincs mit tenni a zsi áutni a pecsétet a

Hegedüs

Először is bocsán Nándortól, hogy Filde ben irunk róla. Kor nevezőre hozni ezt megyei magyar párt tudjuk jól — hogy itette kötelességét ségesen szolgált nyugdíjasnak nyugd egyzer speciális zsi veniált eredménye ismertük az Uj Ke előtt is, hogy Heged cikke a Keleti Ujsá volna. Mindez azon személyére vonatko délyi zsidóságra. A natig sem vitatta el ban lévő zsidó képy vagy más zsidó ügy ban másról van szó két ügynek az elir Országos Zsidó Pá zsidóság egyetemes